

POMURSKI VEŠTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA JUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VII. — Štev. 51.

Murska Sobota, 22. decembra 1955.

Cena din 10.—

Letna konferenca komunistov soboške občine

Potrebna je nenehna, v študiju ljudi in dogodkov fondirana borba za uveljavljanje socialističnih sil

Prejšnjo sredo se je v dvorani hotela »Zvezda« v M. Soboti zbralo 76 delegatov, ki so zastopali 458 članov osnovnih organizacij Zveze komunistov soboške občine, da bi na svoji letni konferenci pregledali dosedanje delo in si za prihodnje leto začetni pravilno pot. Konferenca so se udeležili zastopniki JLA, predsednik Občinskega ljudskega odbora Jože Velnar in drugi povabljeni gostje. Glavno, izčrpno in tehtno poročilo je podal v imenu začasnega iniciativnega komiteja sekretar Vanek Siftar. Izvleček iz poročila objavljamo na drugi strani. V večerni razpravi so se delegati dotaknili nekaterih perečih problemov, glavne naloge, misli in napatke za bodoče delo pa je dal sekretar OK ZKS Murska Sobota Miloš Ledinek.

»Premalo govorimo in ocenjujemo pojave, ki so jih komunisti videli in tudi rešili,« je v začetku svoje razprave dejal tov. Ledinek. Zelo važno je namreč, da prenesemo izkušnje našega dela, njegove rezultate tudi na druge organizacije. Prakso naše borbe je treba stalno prenašati drug na drugega. Bistvena stvar pa je, je v nadaljevanju dejal okrajni sekretar, da osnovne organizacije in posamezni komunisti ne delajo samo za organizacije, za društva, za zadrage, temveč v organizacijah, v društvi, v združbah, v zborih volivcev. Komunist je živo odgovoren tam, kjer dela. Osnovne organizacije se morajo baviti s problemi, jih študirati, ker le tako bo-

do sposobne jih uspešno reševati. Osnovne organizacije morajo biti bolj samostojne pri reševanju posameznih problemov in še bolj revolucionarne. Z našo revolucijo še nismo končali, zato se v naši borbi za socializem ne smemo boksati z malomeščanskimi rokavicami, temveč z jeklenimi pestmi.

Nahajamo se v dobi, ko iz dneva v dan poglobljamo našo socialistično demokracijo. Zato se vedno bolj kaže iniciativa našega ljudstva, še več, ta iniciativa se razvevata. In prav je tako. Vprašanje pa je, če komunisti to iniciativo obvladujemo, če jo pravilno usmerjamo v socialistično smer, ali pa jo vodijo drugi, po starih tirih? Na to mora dati odgovor vsak komunist, kjer dela, pa naj bo to v tovarni, v zadrugi ali v društvu! Za obvladovanje te politike in za njeno vodstvo pa je potreben študij in poznavanje dela, ki ga opravljamo.

Komunisti bodo tudi odgovorni za izvajanje novih gospodarsko-političnih ukrepov ter za izpolnitev proizvodnega plana v letu 1956. Ko je govoril o gospodarskem kriminalu je tov. Ledinek dejal, da je treba kvalificirati kot kriminal tudi dejanje, če nekdo ukrade denar družbi in ga uporabi za svoje, čeprav državno podjetje. Denar za investicije, ki bi sicer moral služiti splošno družbenim koristim, namreč začne v tej ali oni obliki pritiskati na trg, kar ima lahko za posledico zvišanje cen in druge nerednosti v naši proizvodnji in trgovini.

V nadaljevanju svoje razprave je tov. Ledinek govoril o delovanju

klera v Pomurju in poudaril, da ni dovolj samo ugotavljati, da skuša kler pridobiti mladino na svojo stran, temveč tudi nekaj storiti proti temu. Naša najboljša borba proti temu je naša globoko fondirana, napeta in nenehna politična borba.

Navzoči delegati in gostje so s ploskanjem pozdravili in odobrili razpravo okrajnega sekretarja, pozneje pa tudi v svojih sklepih utrdili njegove sugestije ter si njegove misli in zaključke postavili kot odgovorne naloge komunistov soboške občine v prihodnjem letu.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Manko Golar:

Naši Armadi v pozdrav

Pozdravljena, o Armija ti slaona!
Ti naša sila, vojska zmagovalna,
trepet sobražnikov, ponos si domovine,
čuvar gorā in morja in sinjine!

Deseto leto praznik tooj slavimo,
uspehov vroče s tabo si želimo.
Le kuj, le kuj nam mir in kuj pravico
in bodi borec silni za resnico!

Ne daj, da spet se v podlo laž zmalči,
da zmaga zlo nad soncem, ki nad griči,
nad poljem, nad gozdovi toplo sije...
ne daj, da noč nas v mrak temān otuje.

Deseto leto ti v pozdrav vihrajo
zastave, ki sooragu več ne dajo,
da sužnil še bi kdaj nas tujec kleti,
da ozel bi sonce, ki nam v srcih svetli.

In če bo treba, k tebi prihitimo,
da s tabo za svobodo se borimo.
Pod hrabrim vodstvom, dragi Tito,
žioljenje nam ne bo nikdar ubito!

Posvetovanje o elektrifikaciji v Radencih vzpodbuda k nadaljnjemu delu

Kakor smo že poročali je bilo v nedeljo 18. dec. v Radencih posvetovanje o elektrifikaciji Pomurja. Posveta se je udeležil tudi član Izvršnega sveta LRS tov. Mirko Goršič, dalje ljudski poslanci France Kimovec, Vanek Siftar, Ivan Kreft, strokovnjaki Hidroenergetske skupnosti Slovenije, člani Društva inženirjev in tehnikov ter okrog 80 zastopnikov posameznih krajev Pomurja.

Po poročilih ing. Vekoslava Korošca in ing. Milana Prejaca, ki sta orisala splošno stanje elektrifikacije podeželja in ugodnosti, ki jih daje električna energija posebno kmetijstvu in gospodinjstvu, je poročal tov. Blažević o univerzalni šolski delavnici. Vsa predavanja so izvenela nekako v informativnem tonu in prav razprava po poročilih je pokazala, da je težiče problematike o elektrifikaciji Pomurja na prvi razvojni stopnji, se pravi, na zgraditvi visoko in nizko napetostnega omrežja. Ing. Prejac je nanizal med ugodnostmi, ki jih daje električna energija kmetijstvu, tudi tole trditve. Za preskrbo t konja računamo približno 1 ha obdelovalne zemlje. S tem lahko ustvarimo sliko kakšno bi bilo stanje pri nas, če bi oprav-

ljala delo konja električna energija, zemljo pa bi porabili izključno za posevke krmnih rastlin goveje živine.

Tov. Blažević je v kratkem poročilu obrazložil pomen univerzalnih šolskih delavnic. Dogaja se — je dejal — da so mladi ljudje, ki se odločijo za katerikoli poklic v industriji ali obrti pri delu nespretni.

Trenutne probleme elektrifikacije bo obširneje obravnaval tudi Svet za gospodarstvo OLO

Levji delež posvetovanja pa je nosila vsekakor živahna razprava o trenutnih problemih in stanju elektrifikacije Pomurja. Nekateri zborovalci iz različnih krajev Pomurja so živo prikazali težave, ki jih ima-

Krivda je v tem, da ne dobijo učenici osnovnih šol in nižjih gimnazij osnovnega pouka o najpomembnejših praktičnih tehničnih stvarih. Vse to bi nekako odpravile nameravane šolske delavnice. Toda v Pomurju, kjer je večina šolskih poslopj v zelo slabem stanju, bo potrebnih za uresničitev te zamisli precej sredstev. Naš okraj že sedaj težko vzdržuje, obnavlja in gradi šolska poslopja, ki še vedno ne zadostujejo vedno večjim potrebam. Dobro pa bi bilo čimprej uvesti take delavnice v kmetijski šoli Rakičan in Podgorje.

je posamezni elektrifikacijski odbori pri napeljavi omrežja. Izmed glavnih težav je ta, da so stroški napeljave po končanem delu navadno večji, kot jih predvideva predračun. Primanjkuje materiala, zato se vsa dela raztegnejo na več let, med tem pa se material podraži itd. Vse to slabo vpliva na uspešno elektrifikacijo našega podeželja. Tudi nova uredba, ki določa položitev gotovega odstotka vseh stroškov po predračunu kot depozit pri Narodni banki, onemogoča delo tistih elektrifikacijskih odborov, ki ne morejo izvesti vseh del brez posojila iz lokalnega kreditnega sklada. Za nekako rešitev tega vprašanja, so sklenili na radenskem posvetu, da bo vso problematiko proučil Svet za gospodarstvo pri OLO M. Sobota in dal izvršnemu svetu LRS predlog za nekatere olajšave pri postopku po omenjeni uredbi.

V nekaterih krajih Pomurja so ljudje s svojimi sredstvi nabavili n. pr. naprave v transformatorjih, ki pa jih sedaj upravlja DES. To stvar bi uredili mogoče nekako tako, če bi uvedli pri elektro-energetskem sistemu družbeno upravljanje, v katerem bi bili zastopani tudi potrošniki.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Dan JLA pri Gradu

Pri Gradu smo že v ponedeljek 19. t. m. proslavili Dan JLA. Vendar je to bila samo šolska proslava, glavna proslava pa bo v četrtek. Na pionirski proslavi je sodeloval tudi kapetan Seme, ki je pionirjem pripovedoval doživljaje iz partizanskih dni. Nastopil je tudi pionirski pevski zbor, bilo pa je tudi več deklaracij.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 22. dec. do 2. januarja.

Do konca tekočega tedna toplo in nestalno s pogostimi padavinami.

V začetku prihodnjega tedna ohladitev s snegom do višin, nato v glavnem suho in mraz. Koncem decembra prehodno poslabšanje vremena.

Polkovnik Bogomil Gabere

Ob Dnevu Jugoslovanske ljudske armade

Strinjavst let je že od takrat, ko se je v nečloveškem in neenakem boju rodila nova Armada naših narodov. Ustvarjena v osvobodilni borbi delavskega razreda za pridobitev oblasti od tujih zavojevalcev in domačih izdajalcev, je že pri svojem snovanju bila in je tudi ostala revolucionarna sila nove socialistične Jugoslavije. Z zmago nad fašističnimi osvajačji je s krvje žrtev neizbrisno zapisan šrom naše domovine njen doprinos za splošno stvar človeštva.

Kot prva redna edinica nove JLA je bila formirana 22. decembra 1941. leta I. Narodno-osvobodilna udarna proleterska brigada, ki predstavlja začetek JLA. Ta armada se je v narodno-osvobodilnem boju razvijala, rastle in izoblikovala v veliko silo naše revolucije, ki je našemu ljudstvu prinesla svobodo za ceno velikih žrtev in mu s tem utrla pot v lepšo in srečnejšo bodočnost. Zaradi tega je nastanek I. Narodno-osvobodilne udarne proleterske brigade neizbrisno zapisan v zgodovini naše narodno-osvobodilne vojne, a 22. december proglašen kot »Dan JLA«. Ta dan proslavljajo že 10 let v vseh vojaških edinicah, praznuje pa ga tudi, kot pomemben zgodovinski dan, vse jugoslovansko ljudstvo.

Obogatena z iskreno ljubeznijo do svoje zemlje, materinskega jezika, skratka, do vsega kar je naše, jugoslovansko, je nova armada dvignila zastavo svobode, bratstva in enotnosti in jo nosila po vsej domovini. Svetle tradicije naših narodov in njihove vrline so že od začetka narodne vstaje predstavljale važno stvar v boju za zmago, po

osvoboditvi pa pri graditvi socializma.

Tudi pri organiziranju ljudske oblasti je odigrala JLA važno vlogo. Na vseh delih osvobojenega ozemlja in deloma tudi na okupiranem ozemlju je ljudstvo s pomočjo svoje armade rušilo kapitalistično oblast,

organiziralo novo ljudsko oblast in prvič v zgodovini res volilo svoje predstavnike v narodno-osvobodilne odbore.

Ker je naša armada izšla iz ljudstva, je tudi z mnogimi vezami ostala združena s ljudstvom, ki ji je bilo najboljša in najtrdnjša opora v boju. Že 1942. leta je tov. Tito rekel: »Naša ljudska vojska je sestavljena iz borcev, ojeklenelih v prvih borbah, iz najboljših sinov

Predsednik Tito med prijatelji v Afriki

V času, ko to poročamo, gre obisk predsednika Tita prijateljski Etiopiji že h kraju. Iz Etiopije bo predsednik odpotoval v Egipt, kjer ga pričakujejo v zadnjih dneh decembra.

Najpomembnejši dogodek v prvem delu predsednikovega obiska v Etiopiji so bili nedvomno politični razgovori med njim in cesarjem Haile Selasijem ter razgovori med etiopskim zunanjim ministrom Hopenolom in ministrom Kidanemoldom ter našim državnim tajnikom za zunanje zadeve Kočo Popovičem in generalnim tajnikom predsednika republike Jožetom Vilfanom. Sodeč po splošnem ozdušju v pristojnih etiopskih in jugoslovanskih krogih lahko rečemo, da so bili razgovori izredno koristni in plodni.

Način, kako so predsednika Tita sprejeli, časti, ki so mu jih izkazali, pomen, ki ga pripisuje cesar Haile Selasije obisku predsednika Tita in razgovori zadnjih dni jasno kažejo, da sloni jugoslovansko-etioopsko sodelovanje na zelo čvrstih temeljih in da se mu obeta lepa bodočnost. Vse to je dokončno potrdilo, da jugoslovansko-etioopsko prijateljstvo ni posledica trenutnih političnih potreb, nekaj, kar bi bilo vezano samo na določene velike manifestacije, kakor sta medsebojna obiska cesarja Haile Selasie in predsednika Tita. To sodelovanje ima mnogo trdnjše podlage in bogatejšo vsebino v jasno določeni usmeritvi obeh dežel, usmeritvi, v kateri je prav jugoslovansko-etioopsko sodelovanje eden izmed bistvenih elementov. Zato je tudi povsem naravno, da zdaj ne gre samo za opravljanje nadaljnjih krepitve tiste visoke stopnje medsebojnih stikov, ki sta jo obe deželi dosegli, marveč tudi za poglobitev in razširitev sodelovanja, za njegovo obogatitev z mnogimi še neizkoriščenimi možnostmi.

Politični razgovori, ki so se začeli pred nekaj dnevi v Adis Abebi, se bodo bržčas nadjelali med potovanjem iz etiopske prestolnice do pristanišča Masau. Skupno poročilo, v katerem bo pojasnjeno bistvo razgovorov, bo najbrž objavljeno ob koncu obiska. Predsednik Tito je zapustil Adis Abebo v ponedeljek in se odpeljal z avtomobilom na dolgo pot po Etiopiji v Asmaro in Masau. Spotoma bo obiskal še nekatera druga mesta, med njimi Desie in zgodovinski Aduo. Cesar Haile Salasie bo ves čas potovanja s predsednikom Titom, kar pomeni, da bosta obisk najpomembnejših središč med drugim izkoristila tudi za razgovore. Predsednik Tito bo na tem potovanju dobil neposredneje sliko o naporih Etiopije, da bi se dvignila iz zaostalosti.

Komunisti naj si vztrajno prizadevajo

za uveljavljenje državljanov pri družbenem upravljanju

Naši komunisti, katerih je v občini 229, so si dolžni vztrajno prizadevati, da se bodo volivci in državljani kar najbolj uveljavili v ljudski oblasti in organih družbenega upravljanja, in jih v tem smislu tudi vzgajati in usposabljeni — je dejal sekretar tov. Aleksander Pirher. — V Ljutomerski občini je družbeno upravljanje zavzelo širok obseg, saj sodeluje samo v občinskih organih 253 volivcev. Zasluga komunistov je, da je ljudski odbor začel takoj uspešno delovati. Večina komunistov je pravilno domela in izvajala zaključke vodstev ZKS, posebno še II. plenuma, ki je opozoril na nekatere pomanjkljivosti in slabosti članov ZKS.

Ko je govoril o delavskem upravljanju in poslovanju posameznih gospodarskih organizacij, je opozoril delegate na to, da nekatera podjetja letos sploh niso bila obveščena o svojih obveznostih do družbe, predvidenih v krajnem družbenem načrtu, kar kaže na neodgovorno delo nekaterih vodilnih uslužbencev bivšega okrajnega Gospodarskega sveta, med katerimi so bili posamezniki celo člani ZK. Na posvetu z odgovornimi voditelji smo pozneje napako odpravili. V nekaterih podjetjih so se začele uveljavljati težnje po skrivanju dobička in izogibanju družbenim obveznostim (Meso, Ljutomerska klet, Pečarštvu, Krševci itd.), čeprav so direktorji teh podjetij komunisti. Če se v nekaterih podjetjih delavsko upravljanje kar dobro uveljavlja, pa imamo tudi podjetja, v katerih se le z velikimi težavami prehaja skozi brezdušno birokratsko poslovanje in samovoljo vodilnega upravnega kadra (Les-kurivo), drugod pa spet komunisti in delavski sveti prepuščajo svoje naloge vodilnim uslužbencem, sami pa se izgubljajo v manjvrednih problemih in poslih.

Komunisti v nekaterih delavskih svetih še vedno ne ocenjujejo problemov s stališča skupnosti, marveč z lokalističnih pozicij. To je škodljiva stvar. Od organov delavskega upravljanja je tudi vse premalo pobud za napredek in razvoj podjetij in gospodarstva v občini. V nekaterih podjetjih pa si upravni odbori in delavski sveti resno prizadevajo, da bi storili kar največ za dobro družbe, kolektiva in svoje okolice. Koristi in dolžnosti znajo dobro povezovati in jih tudi v praksi uresničevati. Za napredek in modernizacijo svojih obratov so največ storili v križevskih opekarnah, na vinogradniških posestvih Jeruzalem in Presika itd. V križevskih opekarnah so vložili več milijonov din v novi stanovanjski blok v transportne in proizvodne naprave, svoje obveznosti do skupnosti v redu izpolnjujejo, delavski svet in upravni odbor pa sta vedno dobro seznanjena s problematiko podjetij.

V trgovini bo potrebno uslužbenec navajati k poštenosti in jih vzgajati po načelih socialistične morale. Tudi pozornostna kontrola poslovanja trgovin bo na mestu.

Ob Dnevu JLA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tudi na kulturnem in političnem področju si pripadniki JLA mnogo prizadevajo. V vrstah JLA se je v desetih letih naučilo čitati in pisati več stotisoč vojakov. Danes se že skoraj vsak vojak ukvarja z neko panogo fizkulture.

Vendar pa to še ni vse. V preteklem desetletju mirne graditve je JLA stala ob strani svojega naroda in Vrhovnega komandanta kot granitni steber na straži miru in napredka.

Izkušnje preteklih desetih let nas učijo, da imata moč in enotnost armade in ljudstva odločilen pomen za ohranitev samostojnosti in neodvisnosti male zemlje. Naše izkušnje, naši uspehi in vojvne zmage, imajo velik in daljnosežen pomen.

Naša armada je pod vodstvom svojega Vrhovnega komandanta maršala Tita čuvata mir in razvoj graditve domovine in bila kot socialistična armada najboljša opora narodu. Zato so se naši narodi lahko oslonili na svojo armado in se zoperstavili intrigam imperialistov in reakcije po vojni. Posebno je prišla moč armade do izraza za časa zloglasne resolucije Informbiroja. Tudi pri reševanju Tržaškega vprašanja, ko so besede tov. Tita: »Tujega ne čemo, a svojega ne damo« prišlo v polni meri do izraza, je JLA odigrala pomembno vlogo. Narodi Jugoslavije so se uprli krivičnim odločbam 8. oktobra, ker imajo armado, ki bi za vsako ceno spremenila besede svojega Vrhovnega komandanta v stvarnost.

Pakti, sklenjeni z Grčijo, Turčijo in prijateljstvo z Indijo, Burmo, Egiptom in Abesinijo, so tudi dokazi da sta naša zemlja in moč naše armade cenjena v svetu.

Ves svet dobro ve, da naši narodi niso v preteklosti osvajali tujega ozemlja, da tudi nova Jugoslavija ne bo nikdar osvajalec. Z moderniziranjem naše armade niso ogroženi nobeni tuji interesi. Modernizacija naše armade pomeni samo varnost zemlje, ki želi enakopravnost, neodvisnost vseh narodov in svetovni mir.

Naj živi JLA, verni čuvar pridobitev naše narodne revolucije in neodvisnosti naših narodov!

Naj živi njen Vrhovni komandant, maršal TITO!

Zadnji petek dopoldne je bila v Ljutomeru, občinska konferenca Zveze komunistov. Prisotnih je bilo 46 delegatov osnovnih organizacij. Na konferenco so poababili tudi več predstavnikov drugih množičnih organizacij, Sekretar Ob K ZKS tov. Aleksander Pirher je najprej pozdravil navzoče, med njimi tudi sekretarja OO SZDL in člana sekretariata OK ZKS M. Sobota tov. Jožeta Gričarja — Metoda, potem pa je podal izjerno organizacijsko — politično poročilo. V župni razpravi so delegati osvetlili delovanje komunistov v Ljutomerski občini. Na konferenci so izbrali tudi 15-članski občinski komitej, 3-člansko revizijsko komisijo in 23 delegatov za okrajno konferenco Zveze komunistov.

Zlasti se zato, ker smo v nekaterih poslovalnicah ugotovili, da se prav nič ne vzemajo za znižanje stroškov in približati k nabavnim cenam preveliko maržo, ki se potem zrcali v prevelikem dobičku, ki ga trgovina ne bi smela ustvarjati na račun potrošnikov. Skratka: boriti se moramo proti profitariskim težnjam v naših trgovinah!

Komunisti bodo morali neprimerno več storiti tudi za krepitev naših kmetijskih zadrug in v tem prizadevanju zasledovati glavni smoter: boriti se za socialistične pozicije v zadrugah, ki naj bi postale organizacije, ki bodo navezovala naše kmetovalce in jih usmerjale k splošnemu napredku našega kmetijstva. V Ljutomerski občini je 8 kmetijskih zadrug, ki se večinoma bavijo samo s trgovanjem, čeprav je to njihovo drugorazredno poslanstvo, prvo pa je v tem, da se resno ukvarjajo s kmetijskimi problemi. Zadruge morajo postati tudi po svoji vsebini tako privlačne, da se bodo zbirali okrog njih vsi napredni kmetovalci, zato je treba stremeti za tem, da bomo sredstva vlagali izključno v zadrugne stroje in objekte (traktorji, večji stroji, zadruga skladišča), ne smemo pa dopuščati, da bi se s temi sredstvi okoriščali le posamezni člani marveč vsa skupnost članov določene zadruge. Prav tako se moramo mnogo bolj odločno boriti za uveljavljanje samoupravljanja v zadrugah, pri čemer bo odločilno samovolji posameznih poslovođij in upravnikov, odločanje o zadrugnih zadevah pa bo pripadlo izvoljenim vodstvom in zadrugnim samim.

Ocena delovanja ljudskega odbora in njegovih svetov je pozitivna, saj se je v praksi pokazalo, da je pravilno zasnovano in uresničevano na vseh področjih družbene

ga delovanja. Demokratični mehanizem v občini se čedalje bolj krepi in delovanje je vse bolj nacrtno in skladno z rezultati raznih analiz in zaključkov; zbori volivcev so v zadnjih mesecih mnogo pridobili na množičnosti, še več pa na svoji vsebini, kar je samo prepričljivo jamstvo za to, da bo delovanje ljudskega odbora uspešno tudi v bodočnosti.

Več aktivnosti bodo morali komunisti pokazati tudi v SZDL. S sedanjim številom članstva (54,16 % vseh volivcev) ne moremo biti zadovoljni zlasti v tistih krajih, kjer je ta povpreček pod 50 odstotki. Izven SZDL je še precej mladih ljudi, ki so dopolnili 18 let, pa tudi nekaj delavcev. Osnovne organizacije SZDL bo treba usposobiti za to, da bodo začele samostojno opravljati svoje posle in odстранjevati razne probleme, ki nastajajo v njihovih krajih, predvsem pa, da se bodo bolj zavzemale za vzgojo in socialistično usmerjevanje svojih članov. Postati morajo javna tribuna za uveljavljanje socialističnih odnosov na podeželju in povsod drugod.

Borba za našo mladino mora biti stalna in živa. Še vedno je precej mladih ljudi izven organizacije LMS, čeprav v nekaterih vaseh (Vučja vas) imajo vse pogoje, da bi jih lahko ustanovili. Mladino pa bo treba bolj usmerjati tudi v naša društva in organizacije, predvsem v tiste, ki imajo vzgojne in poučne smotre, ter si znotraj društev prizadevati, da bo mladina zares deležna zasluzne pozornosti in vzgoje v naprednem smislu. Sedaj naštejemo v občini 8 mladinskih aktivov s 518 člani, kar je odločno premalo, zato bomo morali za našo mladino mnogo bolj skrbeti in v njeni zavesti krepiti lik socialističnega človeka.

Letna konferenca radgonskih komunistov

Kmetijske zadruge naj služijo razvoju kmetijstva, ne pa trgovine

V ponedeljek je bila tudi v Gor. Radgoni občinska konferenca ZKS. Navzoča sta bila v imenu Okrajnega komiteja ZKS tovariša Jože Gričar, sekretar Okr. odb. SZDL in Tone Truden.

O delu Občinskega komiteja ZKS je poročal tov. Zlato Pavlica, sekretar komiteja, ki je nanizal mnogo misli o dosedanjem delu komunistov. Navedel je vrsto napak, ki se jih bodo morali otrestiti, če bodo hoteli z vsem srcem služiti naši socialistični domovini.

S posebnim poudarkom je govoril o naših kmetijskih zadrugah, ki bodo morale v bodoče še bolj razumeti svojo vlogo pri reorganizaciji našega gospodarstva. Važno vlogo v našem gospodarstvu ima tudi obrtništvo, ki pa v občini nekako nazaduje, največkrat zaradi mnogih šušmarjev. Tem bo treba onemogočiti delovanje, ker povzročajo našemu gospodarstvu precejšno škodo, obrtništvo bo treba organizirati v socialističnem smislu.

V Murski Soboti so ustanovili DPD „Svoboda“

V torek 20. t. m. je okoli 100-članski ustanovni občni zbor soglasno sklenil ustanoviti v M. Soboti delavsko prosvetno društvo »Svoboda«. 17-članski iniciativni odbor se je doslej prijavilo 364 članov novega društva, zbral pa je tudi 75.000 din. Občni zbor je sprejel

pravila društva ter po kratki razpravi izvolil 15-članski Upravni in 5-članski nadzorni odbor, ki bosta vodila delo novega društva.

PRIDRUŽI SE 6.800 NAROCNIKOM NASEGA POKRAJINSKEGA LISTA

MLADINI JE TREBA POSVEČATI VEČ PAŽNJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delegati so se v razpravi dotaknili tudi prečnega problema mladine in njenega vključevanja v današnjo aktivno politično delo. Tu so komunisti mnogo premalo storili in je stanje zlasti v Soboti kritično. Zato morajo osnovne organizacije in posamezni komunisti več delati z mladino, toda ne administrativno, temveč pridobivati mladino s vključevanjem v delo, ki jo zanima (kulturno in prosvetno delo, telesna vzgoja, šah itd.) V nadaljevanju razprave so delegati govorili še o telesnovzgojnem delu, ki mu je treba posvetiti več skrbi, o novo nastavljenih poslovođjih in direktorjih, o katerih naj razpravlja Socialistična zveza in osnovne organizacije Zveze komunistov, ne pa da to prepustimo samo razpisom v časopisih; o potrebi nove gledališke dvorane v Soboti, ter o tem, da naj postane Sobotna tudi kulturno središče Pomurja. Končno so govorili še o menzi, ki bo dobila svoje prostore v hotelu »Zvezda«, imela pa bo tudi svojo ekonomijo, ki ji bo občinski ljudski odbor dodelil v brezplačno uporabo potrebno zemljišče. Nadalje je diskusija odprla tudi vprašanje stanovanjskih zadrug. V Soboti gradijo majhne hiše na periferiji, kamor je treba napeljati kanalizacijo in ostale instalacije. Z večjimi stanovanjskimi objekti bi pa ta problem odpadel.

Delegati so po zaključku razprave volili novi občinski komitej, ki bo imel 17 članov ter tri člane revizijske komisije. Ob konstituiranju je bil za sekretarja soglasno izvoljen tov. Vanek Siftar, za njegovega namestnika tov. Jože Vild, ostali člani sekretariata pa so: prof. Zdravec, Olas Ernest in Štefan Sabjan.

IZ REFERATA SEKRETARJA TOVARISA VANEKA SIFTARJA

Potem ko je analiziral našo zunanjo politiko in delo dosedanjega inialitivnega komiteja ter osnovnih organizacij Zveze komunistov soboške občine, je tov. sekretar spre-

in mnogo lesa, ki naj bi služil za popravilo domačij, je slo drugim in v druge namene. Opozoril je tudi na pravilno in smotno trošenje sredstev in pri tem navedel bivši LO Radenci, ki je slabo gospodaril z ljudskimi premoženjem.

Precej časa so razpravljali tudi o kmetijskih zadrugah, kjer lahko povzamemo sklep, da naj kmetijske zadruge služijo razvoju kmetijstva — in ne le trgovanju.

V živahno razpravo po referatu so posegli še mnogi delegati h koncu pa je pozdravil konferenco tov. Jože Gričar, ocenil njeno delo in dal nekaj vzpodbudnih smernic za nadaljnje delo radgonskih komunistov.

Občinska sindikalna konferenca v Lendavi

Sindikalna organizacija v lendavski občini je po številu članov dokaj močna, saj združuje 18 sindikalnih podružnic s 1.779 člani. Med zaposlenimi delavci v socialističnih obratih pa je še vedno okrog 50 delavcev, ki so izven organizacije. Posamezne podružnice so bile v tem letu precej nedelavne, prav tako so mnoge zelo neredno pobirale članarino. Podružnica gostincev ni sklicala svojega občnega zbora, drugod pa so ga morali sklicati celo dvakrat. Delovanje sindikata je v primerjavi z lanskim zelo napredovalo pri Proizvodnji nafte, kar je potrdil tudi občni zbor. V podjetju pa so še vedno primeri, da so posamezni delavci zaposleni tudi doma, kar seveda zmanjšuje njihovo delovno

govoril o politični situaciji na terenu in dejal:

»Najboljšo oceno doseženega razvoja nam daje politična situacija na terenu, kjer občutimo neprimerno večjo sproščenost državljanov v razpravljanju o vseh vprašanjih in je sorazmerno manj nekonstruktivne kritike kot pa jo zasledimo med posameznimi uslužbenci. V razpravah o problemih, ki jih imamo, čutimo razumevanje. Tudi je več kritičnosti do zastavljanja in zamerjanja ljudske iniciative in pritegovanja k soodločanju med volivci. Organi družbenega samoupravljanja so postali potreba delovnemu človeku, kar se opaža deloma v intereseu za delovanje nove občine, za krajevne in šolske odbore ter deloma tudi za zbor volivcev.«

Potem ko je natančno analiziral delo osnovnih organizacij ZK, delo letnih konferenc, se je dotaknil tudi dela komunistov v zadrugah, v tovarnah, v društvih, še posebej pa dela z mladino, končno pa še dela občinskega ljudskega odbora, o katerem je dejal naslednje:

»Sedanji občinski ljudski odbor bo moral tankočutneje kot so dosedanji, prisluntni mnenju volivcev in upoštevati utemeljene predloge. Še več: skrbeti bo moral za izvajanje sprejetih sklepov na zborih volivcev ter kontrolirati, kaj se je ukrenilo po njihovih predlogih in kako so se sklepi izvršili. Včasih je kritika volivcev upravičena, čes, kaj nam pomaga razpravljati in dajati predloge, če pa se ti ne upoštevajo in jih pozneje postavljajo pred izvršeno dejstvo. Za izvajanje nalog, ki jih ima občinski ljudski odbor, je potreben politično in strokovno dober upravni aparat. Vsi komunisti moramo skrbeti, da se upravni aparat ljudskega odbora skupaj s krajevnimi pisarnami čimprej izpopolni z ustrežajočim strokovnim politično dobrim kadrom, ki nam pravi sedaj, za izvrševanje vseh teh težkih nalog najbolj primanjkuje.«

Navzoči delegati so v celoti sprejeli poročilo sekretarja tov. Siftarja, odobrili delo konference ter poverili posebni komisiji, da izdela prav na osnovi referata, prispevka v razpravi tov. Ledineka ter celotne diskusije ustrezne sklepe, ki bodo služili osnovnim organizacijam ZK kot koristno napotilo v nadaljnjem delu.

RDECI KRIZ v lendavski občini

V lendavski občini se je zadnje mesece precej izboljšalo delovanje organizacij RK, kar potrjuje tudi akcija za pridobivanje krvodajalcev in novih članov. V posameznih vaseh so že imeli več zdravstvenih predavanj. V Dolini je poslušalo predavatelja čez 100 ljudi. Več se jih je tokrat včlanilo v RK. Predavanja so bila tudi v Hotizi in Trilinih. V slednji vasi želijo pridobiti za RK vse vaščane, ki so tudi pripravljene pomagati pri urejanju javnega kopaljšča v kraju.

Največ zasluga za uspešno delo imata dr. Štefan Gruskovnjak in Lojze Štefanič, ki vsak teden obiskujeta vasi v lendavski okolici.

storilnost na delovnem mestu. Delavsko samoupravljanje se je v posameznih podjetjih uveljavilo, so pa tudi še primeri, da sam predsednik delavskega sveta ne ve, ali imajo v podjetju tarifi pravilnik, kljub temu, da ga je sam podpisal. To najljepše potrjuje dejstvo, da so podružnice vse premalo skrbela za ideološko izobrazbo svojih članov, saj še vedno lahko naštejemo nekaj članov, ki niso v organizaciji SZDL.

Razprava, ki je sledila je bila dokaj živahna. Največ govora je bilo o nihanju cen prehrabnih artiklov, nihanje čestokrat povzročajo sama trgovska podjetja. Začeli bodo ustanavljati potrošniške svete.

Ob gostovanju Dalmatinskih pevcev v Murski Soboti

V ponedeljek zvečer je v soboški kinodvorani gostovala skupina dalmatinskih fantov Radia Zagreb. Prostorna dvorana je bila polna in precej ljudi je moralo oditi domov, ker je zmanjkalo vstopnic za sedeže. Dalmatinske pesmi so torej močno priljubljene med našim ljudstvom.

Zagrebški umetniki so se predstavili občinstvu z bogatim in zelo pestrim programom, ki je obsegal dalmatinske narodne in umetne pesmi, makedonske, vojvodinske in slavanske pesmi. Lepo so zapeli tudi izbrano pesem iz domačega vrta. Okrog 600 poslušalcev je nastopajoče toplo pozdravljalo kot dobrodošle brate in jih tako nagradilo za lepo doživetje. Nekatero pesmi so morali gostje celo ponoviti.

Nadejamo se, da so gostje odnesli iz M. Sobote najlepše vtise in da nas bodo še kdaj obiskali. Ponoven uspeh v pomurski metropoli jim je že vnaprej zagotovljen.

5% POPUST PRI BLAGU!

V času Novoletne jelke — od 26. do 31. decembra 1955 — bomo dali popust za 5 Odstotkov!

Na to ugodnost opozarjamo naše cenjene odjemalce

Kolektiv trgovine z galanterijo

„VESNA“ - MURSKA SOBOTA, Trg zmage 4

Na zalogi imamo bogato izbiro blaga:

VOLNENE, BOMBAŽNE IN SVILENE TRIKOTAZE

KONFEKCIJE IN MOSKIH USNJENIH PLASČEV

NOGAVIC VSEH VRST

USNJENE GALANTERIJE

IGRAČ

KOZMETIKE (PARFUMOV)

SPORTNIH POTREBŠČIN

LESNE GALANTERIJE

Izkoristite ugodnost in oglašite se pri nas!

Svoje blago priporoča

KOLEKTIV

„Slovenski izseljenski koledar za 1956. leto“

Založila Slov. izseljenska matica v Ljubljani, gl. urednik Tone Seliskar, grafična oprema Janez Trpin

Staro leto se nagiba k zatonu. Še nekaj dni in vstopili bomo v novo, 1956. leto. Zato izhajajo v tem času koledarji, prvi znanilci novega leta. Tudi »Slovenski izseljenski koledar« se je pridružil ostalim, v vsakem pogledu zelo dostojno. Še več: Za »Slovenski izseljenski koledar« je mogoče reči, da je po zunanji opremi, po zelo bogatem ilustrativnem delu (dvojarvni tisk) gotovo najlepši.

Pa tudi vsebinsko »Izseljenski koledar« ne zaostaja mnogo za drugimi koledarji. Povsem razumljivo je, da je večina gradiva posvečena

Brezovar), poleg tega pa še številni literarni sestavki.

Izredno razveseljiv je tisti del, ki so ga napisali izseljenci sami. Tu zasledimo imena Marie Prislundove (»Slovinci v Sheboyganu«), Antona Skrubu (»Pred tridesetimi leti«), Franka Cesena (Dr. F. J. Kern pripoveduje o sebi«), Johna Terlepa, Mary Ivanush, Victorie Poljšak, Franka Petricha, Emme Zecker, Franka Kluwe, Antona Jurca, Jennie Troha, Lonisa Levstika, Franka Zajca in Jurija Artiča. Vsi so s svojimi, večinoma spominskimi članki mnogo doprinesli k pestrosti Kole-

štvo in opremljevalec naredilo s tem, ko je popolnoma prezrlo več tisoč prekmurških Slovencev, ki v Koledarju niso zastopani niti v vsebinskem, niti v slikovnem delu. Celo na zunajem ovitku, kjer je objavljen zemljevid Slovenije, ni navedena Murska Sobota, čeprav je središče, glavno mesto pokrajine, od koder se je izselilo mnogo tisoč Slovencev na vse strani sveta. Tudi v slikovnem delu ni niti ene same fotografije iz Prekmurja, komaj do Radgone se je dokopal avtor slikovnega dela, dalje pa menda zanj ne obstoji slovenska zemlja. Tudi Maribora, drugega največjega mesta Slovenije, ni v tem delu. (Medtem pa je za Mislinje pomotoma napisano, da je v Savinjski dolini, čeprav se nahaja v Mislinjski dolini). Res škoda je, da je uredništvo zagrešilo te napake. F. S.

Franc Kührar: Vezalec snopja

našim izseljencem širom sveta. To so zlasti članki: »Poslanica predsednika Tita«, »Ob desetletnici osvoboditve Jugoslavije« (Vida Tomšič) in beseda Predsednika Slovenske izseljenske matice Ivana Regenta našim izseljencem. Več drobnih sestavkov seznanja naše izseljence z lepoto naše domovine (Joško Sotler: »Turistična Jugoslavija«, Silvo Matelič: »Bohinj — biser slovenske zemlje«, reportaža E. Petrina o glavnem mestu FLRJ in drugi). Nekateri članki seznanjajo bralce z gospodarskimi vrednotami naše države (Ing. Miljeva Kač — Zelenu zlato v Savinjski dolini, Ing. P. Verbič — Premog v Sloveniji), drugi zopet o naših kulturnih vrednotah (K. Dobida — Narodna in Moderna galerija v Ljubljani, Stanko Janež — »Slovenska moderna«). Poseben poudarek je dalo uredništvo »Izseljenskega koledarja« — deseti obletnici osvoboditve naše države. O tem govore članki »Kako je bila osvobodjena Ljubljana« (F. Škerl), »Spomini na partizansko bojnišnico »Franja« (Dr. F. Bojce-Bidovec, »V Muzeju narodne osvoboditve« (M.

darja, zlasti pa so njihovi doneski važni za slovensko izseljeniško zgodovino, če in kadar jo bo kdo pisal.

Končno je treba omeniti še literarni del, ki je zelo bogat in sodelujejo v njem domala vsi vidnejši slovenski književniki. Posebej lep, kvaliteten je mladinski del, »Mladi rodo«, ki je tudi dvojarvno ilustriran. Treba je omeniti tudi v angleščini napisano kratko biografijo Prežihovega Voranca ter angleški prevod njegove novele »Očec« (»Father«). Prav ta zamisel se mi zdi zelo posrečena in bi morda kazalo na ta način prikazati še katere druge slovenske književnike, mogoče v prihodnjem Koledarju.

V tem kratkem poročilu seveda nisem naštel vseh prispevkov, ki bogato izpolnjujejo bralni del Koledarja in jih zaradi velike množine tudi posebej ocenjevati ni mogoče. Reči je treba samo, da se Slovenski izseljenski letošnji Koledar uvršča med najpomembnejše publikacije te vrste pri nas.

Toda, žal, pa ne morem mimo nekaterih napak, ki jih je uredni-

Še eno mnenje o drugi kino dvorani v Murški Soboti

Tov. Edvard Perhavec je v predzadnji številki »Pomurskega vestnika« povedal svoje mnenje o tem, ali sta v Murški Soboti v sedanjih prilikah potrebni dve kino dvorani. Prikazal je razloge, ki govorijo za to, da bi bili dve kino dvorani. Tem njegovim razlogom se v celoti pridružujem. Mislim pa, da obstoji še eden in sicer zelo važen razlog, ki tudi govori za to, da bi bilo v Murški Soboti nujno potrebno še eno konkurenčno kino podjetje: to je dejstvo, da naši otroci sploh ne morejo v kino, ker zanje ne predvajajo primernih filmov. O tem, da je treba otrokom nuditi njim primerne filme, ni treba govoriti. Soboški otroci pa so za to razvedrilo in za ta vzgojni prijem prikrajšani. Niti želja številnih staršev, niti prizadevanja Društva prijateljev mladine, niso mogla odgovornih ljudi pripraviti do tega, da bi nabavljali tudi otrokom primerne filme. Znano mi je, da imajo otroci v Mariboru in Ljubljani, kjer je zanje dovolj drugih otroških prireditev (gledališke igre, lutkovno gledališče, razne pionirske prireditve itd.), zelo pogosto na razpolago filme. Naši otroci nimajo ne

enega, ne drugega. Polna dvorana ob letošnjem Tednu otroka, ko je lutkovna sekcija KUD »Stefan Kovač« pripravila otrokom lutkovno igro, pač dovolj jasno pove, kako si otroci (in starši) takih prireditev žele. Če bi »Svoboda« prevzela grajsko kino dvorano z opremo in aparaturni bi pač vsaj ta poskrbela za to, da bi otrokom nudila kulturni užitek, ki je v danih okoliščinah mogoč. Dejstvo, da otroci ne plačujejo polne vsotnine za obisk kino predstav, bi pač ne smel odigrati vloge pri tem, da se otroški filmi ne naročajo. Zato je iz tega razloga smotno, če ne že nujno potrebno, da grajska kino dvorana nadalje služi temu namenu. Danica Hiriš

ČLANI PREŠERNOVE DRUŽBE

prejemajo za redno članarino 500 din in vpisnino 20 din naslednjih pet knjig:

1. Koledar za leto 1957;
 2. France Bevk: Iskra pod pepelom, zgodovinska povest;
 3. Beno Zupančič: Mrtvo morje, povest;
 4. Ivan Ribič: KALA, mladinska povest;
 5. dr. Miroslav Zei: Morja in njihovi zakladi, poljudnoznanstveno delo.
- Za doplačilo 50 din prejme lahko vsak član še 6. knjigo: »Otrok od spočetja do pubertete«. Za nadaljnje doplačilo 150 din pa še 7. knjigo: »Pomagaj si same«, zbirka tisoč praktičnih gospodinjstvih nasvetov.

Vsak član plača 20 din vpisnine, za kar prejme »Vpisnico«, ki je oštevilčena za

VELIKO NAGRADNO ZREBANJE

ki se ga udeleži vsak član, ki se vpiše v Prešernovo družbo najkasneje do 5. aprila 1956 in plača članarino (in morda naročene dodatne knjige) najkasneje do 5. julija 1956. Z vpisnino 20 din so poravnani tudi stroški za odpremo knjig, zato poštnine ni treba več plačevati posebej.

ZA 500 DIN

(20 din vpisnina, 500 din članarina, 50 din za prvo dodatno in 150 din za drugo dodatno knjigo) lahko prejme torej vsak član sedem knjig in bo še udeležen pri velikem nagradnem zrebanju.

»VIA MALA« na odru radgonske »Svobode«

Predzadnjo soboto in nedeljo so Radgončani napolnili radgonski Dom kulture, saj so radgonski svobodaši postavili na oder že dolgo pričakovano Vio malo, ki si je prizadevala skoraj dve leti, preden se je predstavila radgonskemu občinstvu.

Pod zelo spretnim vodstvom tov. Živca, ki je dramo režiral, so zaživeli na odru človeški liki iz žalostne doline Vie male. Treba je reči, da je pokazal tov. Živec mnogo človeškega v odru, da je vdihtil v Knittlovo zgodbo mnogo onih odskih prvin, ki jih zahteva ta vrsta kulturnega izživljanja.

Posamezne scene so bile izvedene z veliko spretnostjo in posamezni prizori so kazali, da je gledališka umetnost tov. Živcu že znana v taki meri, da se je mogel tudi z uspehom lotiti težke Knittlove psihološke drame.

Stebri prizadevanja so bili vsekarot Kranjčević kot Andi, Sparl kot Niklaus, Beltramova kot Hana in Suščeva kot Silveli. Treba je priznati, da so vložili vsi igralci mnogo truda v dokaj zahtevno dramo in da bi človek le stežka izbral najboljšega interpreteta.

Niklaus je bil ves čas razklan človek, ki ga je težilo zastrupljeno vzdušje Vie male, iz katerega se je izkopal šele na koncu, ko se mu je zvalilo z ramen breme, ki je ječal pod njim, kot bi nosil na sebi vso težo švičarskih gora. Njegova interpretacija je bila zelo dobra, morda je zašel in in tam malo v odbijajoči patos in deklamatorski ton.

Hana je bila veličastna v III. dejanju, ko je izbruhnila iz sebe vso težo spomina na zločin, ki je bil moralno opravičen. Človeka je kar pretreslo, ko je bruhal iz nje bes in razočaranje, ko si je olajšala dušo pred svojim vsakom Andijem. Na odski jezik pa naj v bodoče le malo bolj pazi.

Suščeva kot Silveli je bila nežna, morda preveč nežna za vzdušje, ki ga je dihala v tej žalostni dolini obupa. Človek ni mel ves čas vtisa, da je to sestra Niklause in Hane; človeka nikoli ne izmalči življenje v tujini v taki meri, da ne bi slej ali prej izbruhnila iz njega prvobitna primarnost življenja, ki ga je živel doma. Suščeva je bila kljub temu igralca, ki je dajala ves čas odločen ton dogajanju na odru.

Kranjčevićev Andi je bil sila nežen ljubimec in neizprosno mož, ko je šlo za pravico in poštenje. Kar se tiče psihološke plati, je bila nje-

gova igra najtežja, kajti v njem sta se borila dva svetova: ljubezen in pravica. Na koncu sta zmagala oba. Kranjčević je kljub poklicni zaposlenosti pokazal toliko ljubezni do kulturnega življenja v Radgoni, da mu je treba za uspehi iz srca čestitati.

Z isto spretnostjo so izpolnili svoje naloge še vsi ostali igralci: Sparlova kot gospa Richennauska, Pučkova kot mati Hane in Niklause. Treba reči, da je pokazala v igri vso neobogljeno ženo — mučenico, iz katere je iztisnil njen brutalni mož zadnjo kapljico življenja.

Dobro se je gibal na odru Sušec kot predsednik sodišča, ki je z umirjenim tonom dušil živčno razrvanost morečega vzdušja. Čeprav sta imela Slaviceva in Lojze Fekonja manj pomembni vloge, sta ju odigrala s tako spretnostjo, da jima bo treba v bodoče zaupati večjo vlogo.

Kot rečeno, je Via mala zopet oživela radgonske odrske deske in hudo bo, če bo zavladal na njih zopet mir in pokoj.

Vse scene je z lepo mero umetniškega čuta pripravila Kokoljeva. -rko

Pred prvo premiero v letošnji gledališki sezoni M. Sobota

22. in 25. decembra t. l. bosta stekli preko že znanih desk na odru »Partizana« prva premiera in prva repriza (res zadnji čas) prvega odrskega dela letošnje gledališke sezone, Dramska sekcija (pod že novim naslovom DPD »Svoboda«,

Franc Kührar: Skica

toda še v starem sestavu) bo uprizorila v režiji Jožeta Zrima sodobno italijansko komedijo dramatika Alda de Bevedettija »Dva tucata rdečih rož«. Komedija ne postavlja niti pred gledalca in tudi ne pred igralca kakšnih velikih zahtev. V njej je obravnavana prastara motivika: ljubumnost v zakonu. Pravijo pa, da novih motivov tako ni, novi so samo načini, kako jih pi-

satelj ali dramatik obdela. No, tudi v tem se avtor komedije »Dva tucata rdečih rož« ne more preveč postaviti. Pa vendar: vsaj nekam svojski in nov je ambient, v katerem se komedija odigrava (sodobna družina v sodobnem Rimu). Najbrž pa bi zaman iskali v komediji kakšne posebno globoke psihološko-strukturne osnove dogodkov in ljudi, ali pa celo neke hipernapredne ideje, ki jo danes včasih hočemo po vsej sili izvleči iz vsakega dela, pa naj bo to dramsko ali pesniško. Delo je komedija, in če je naloga komedije po Lessingovih besedah, da mora biti smešna, je tej zahtevi Benedetti gotovo ustregel. Gledalci bodo imeli priložnosti več kot dovolj, da se nasmejejo komičnim situacijam med ljubumnim možem in življenja željno ženo. Hkrati pa bo ta smeh tudi opozorilo na take vrste zakonov med ljudmi, ki niso prišli povsem posrečeno skupaj. Seveda — še enkrat: dogaja se v Italiji, v Rimu, in ljudje, ki nastopajo v komediji so Italijani (čeprav ne trdim, da bi ne mogli biti tudi kakšne druge narodnosti).

Delo je prevedel Ciril Kosmač, režira ga Jože Zrim, glavne vloge pa bodo igrali Zlatka Cafuta, Sarika Sapač, Jože Zrim in Stefan Glavač. Scena je prav tako delo Jožeta Zrima, maske je pripravila Marija Zrim, inspicient je Rudi Kmetec, šepetalec pa Marija Poredoš.

Naj opozorimo ob tem še na prvo številko »Gledališkega lista« v letošnji sezoni, ki ga je za prvo premiero izdala dramska sekcija DPD »Svoboda« v M. Soboti. (O predstavi in o »Gledališkem listu« bomo v našem časopisu še poročali.) -fš.

ŠTEFAN SEDONJA:

Kakšno gledališče naj dobi M. Sobota?

V članku Ali naj ostane Prekmurje res etnografska zanimivost za ostalo Slovenijo, ki je izšel 15. decembra v Pomurskem vestniku, sem nazival nekaj misli, s katerimi sem skušal utemeljiti zahtevo po kulturnem domu in gledališču v Soboti. Zapisal sem, da gledam na tako ustanovo s perspektive kulturne rasti in duhovnega razvoja našega človeka v Pomurju, ne pa z očmi Sobočana, zato sem mnenja,

no temu problemu pustiti prednost pred nekaterimi sicer perardar čisto lokalnimi potrebami. Torej priložnosti bi rad razvil vprašanje: kakšno gledališče naj dobi, in kako gojiti gledališko dejavnost v Pomurju dokler o imeli lastne gledališke stavbe? javnosti in v zasebnih krogih so bile izrečene misli o amatersko polpoklicnem in celo o poklicnem gledališču. Končno ni najjše, kako bomo bodoče gledališče imenovali, saj vemo, da je mnogokrat dvomljiva garancija za kvaliteto. Eno je predvsem: Sobota mora dobiti dobro gledališče! Če ne bomo imeli dobrega lišča, bo dvorana prej ali slej ostala prazna, kar je slabo; če bodo ljudje obiskovali tudi slabo gledališče, a od tega nič imeli odo, je to še slabše.

Torej — naj dobi Sobota poklicno gledališče? Približno vem, ako stane vzdrževanje poklicnega gledališča, zato gledam na to vprašanje skeptično. S tem nikakor nočem reči, da moramo misel na poklicno gledališče opustiti. Ne! Poklicno gledališče naj bo cilj, ki ga treba čimprej doseči, začetki pa z njim ne moremo. Amaterska gledališča, kjer igralci, režiserji, tehnični vodje itd. delajo zastonj, le v jernih primerih krijejo najpujnejše izdatke. Poklicna gledališča so anes pri nas tudi ob maksimalnem obisku nedonosna, saj se z vstopnino, ki je v naših gledališčih razmeroma nizka, krije le majhen od-

stotek izdatkov. S preprostim računom se lahko prepričamo o tem, da bi izdatki za gledališče s poklicnimi, torej plačanimi igralci, s poklicnim strokovnim in tehničnim aparatom, presegli naše finančne možnosti. Zavedati se moramo tudi dejstva, da žele profesionalni gledališčniki po možnosti ostati v večjih kulturnih centrih z bogato gledališko tradicijo. Bodimo odkriti! Danes bi bili pripravljene priti v M. Soboto v prvi vrsti le tisti gledališčniki, ki jih v večjih centrih ne morejo angažirati, to je slabši ali slabi igralci in režiserji. Ko bodo naša centralna gledališča dobro zasedena, ko bo izšolanega gledališkega kadra dovolj, in to bo v najbližji bodočnosti, bomo tudi mi lažje postavljali svoje zahteve, medtem ko bi danes morali sprejemati v prvi vrsti pogoje.

Torej — naj dobi Sobota amatersko gledališče, katerega uspeh je odvisen od prizadevnosti in dobre volje posameznika ter od naklonjenosti raznih, v prvi vrsti gospodarskih, lokalnih činiteljev? Ne! Amatersko, največkrat priložnostno in spontano, pogostoma pa tudi nenačrtno in slabo kontrolirano gledališko ustvarjanje, ki smo ga gojili od osvoboditve sem, danes ne more več zadostiti kulturnim potrebam Sobote same, kaj šele, da bi moralno, materialno in s strokovnimi nasveti podprlo gledališke skupine v okolici. Če se sprijaznimo z dejstvom, da je poklicno gledališče v danih materialnih pogojih nedosegljiv ideal, amatersko gledališko delo v dosedanjih obliki pa ne zadošča več vsem zahtevam, potem nam preostane še to, da iščemo pametne rešitve v gledališču, kateremu bo z materialnega vidika zagotovljen obstoj, ki pa bo vendarle tudi lahko posredovalo gledalcu umetniško zrelo dela na dostojen način. Trenutno ni najvažnejše, kako bomo to gledališče imenovali, imenujmo ga zaenkrat polpoklicno. Nepravilno bi bilo, če bi amaterstvo zavrgli. Jasno je, da bodo največ

Materialno stanje šolstva na področju murskosoboške občine ni zadovoljivo

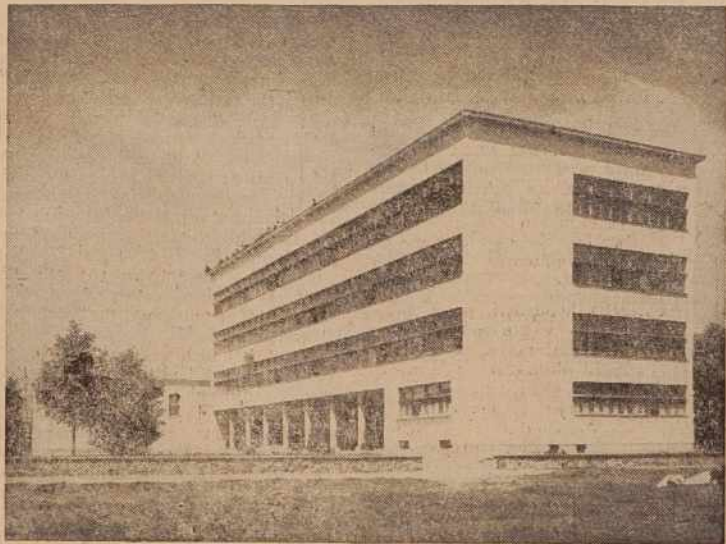
Posamezni Sveti občinskega ljudskega odbora Murska Sobota, ki so bili pred nedavnim ustanovljeni, so že začeli z uspešnim delovanjem. Nekateri bolj, drugi zopet manj. Med tiste, ki so takoj v začetku dobro razumeli svojo nalogo, sodi tudi Svet za šolstvo, ki ga kot predsednik vodi Miro S t u b e l. Prav te dni je imel Svet svojo tretjo redno sejo. Na njej so sprejeli predsednikovo poročilo, izčrpano analizo šolstva na področju občine.

Obisk pouka je zadovoljiv ter so v tem pogledu med najboljšimi v Sloveniji. Težave imajo s ciganskimi otroki, od katerih jih 25% ne obiskuje šol, zlasti iz vasi Pečarovci, Kupsinci in deloma tudi iz Pušče pri M. Soboti. Sicer pa so tisti ciganski otroci, ki hodijo v šolo, zelo pridni, snažni in se radi učijo. Da bi imeli čim boljše sliko o stanju otrok, so šolski odbori, ki jih je na tem področju 25, izdelali ustrezna poročila. Poleg tega se mnogo ukvarjajo tudi z učnovzgojno problematiko, proučujejo materialno stanje učiteljsva in šol ter so v stalni povezavi s starši. Šolski odbori so tudi sodelovali pri predlogu proračuna za l. 1956, ki je pod povprečjem ter manjši od ljutomerskega, kljub temu, da je tam stanje mnogo boljše.

Skrajno nezadovoljivi so šolski prostori v soboški občini in tudi sicer po vsem Prekmurju. Leta 1949 je takratna Jugoslavija prevzela izredno slabo, skoraj še fevdalno šolsko ureditev. V stari Jugoslaviji se je v tem pogledu storilo izredno malo. V desetih letih po osvoboditvi se seveda ni dalo vsega tega še popraviti. V Soboti še nekako gre, skrajno slabo pa je na podeželju. V Bakovcih morajo n. pr. poučevati v treh izmenah ter imajo nekatere oddelke tudi v bivši gostilni. Tudi na Tišini ni mnogo bolje. Šolske prostore imajo v Zadržnem domu. V Puconcih pa se stiskajo v nekdanji verski šoli. Da bi se to težko

Tako je lepo opremil soboško šolo z učili, pa tudi v nižji gimnaziji v Puconcih je stanje še kar zadovoljivo.

Težave imajo tudi z učnim ka-

Med najlepše šolske staobe v Sloveniji sodi gotovo soboška gimnazija

stanje popravilo, bi potrebovali okoli poldroga milijarda dinarjev. Težave so tudi z učnimi pripomočki, ki jih primanjkuje, ter z opremo, ki je ponekod stara tudi po pedeset do sto let. Občinski odbor sicer pomaga, kolikor je v njegovi moči.

drom, ki je sicer dober, požrtvovalen in delaven tudi izven šole. Toda zaradi slabih materialnih razmer, zlasti stanovanjskih, bežijo učne moči iz Prekmurja takoj po dveh letih, ko so napravili strokovni izpit. Tako je na prekmurskih šolah skoraj vedno mlad učiteljski pripravni kader. Občina se sicer trudi, da bi izboljšala pogoje, je pa finančno mnogo prešlaba. Zato so na Svetu predlagali, da bi ustanovili posebne šolske funde, preko katerih bi se zbirala sredstva za izboljšanje materialnega stanja. Dobro bi tudi bilo, da bi se v ta namen ustanovil tudi poseben republiški sklad. Če bodo sredstva dopuščala, bodo v Soboti zgradili novo šolo ali pa nadgradili staro. Število prebivalstva namreč stalno narašča, z njim pa seveda tudi šoloobvezni otroci.

Svet je na tej seji sprejel sklep o ustanovitvi komisije za podelitev študentskih ter komisije za kmetijsko-gospodinjstvo šole.

-fs

V MESECU »POMURSKEGA VESTNIKA« STORIMO VSE, DA BO NAS DOMAČI LIST PRODRL V SLEHERNO VAS, V POSLEDNJO KMEČKO HIŠO

Franc Zadavec:

TISK IN RADIO-VELIČASTNI SREDSTVI ČLOVEŠKE DRUŽBE

Naj osvetlim te trditve na drobem primeru, s tiskom, ki nam je iz te dobe regionalno najbližji, tedaj s prekmurskim predvojnimi tiskom. Vsi ga bolj ali manj poznamo, pa naj gre za protestantski, ali za klerikalni tisk. Pustimo tokrat premagano zeleno belo — rdečo barvo in si za trenutek vzključimo osrednjega duha časopisa »Novice Slovenske krajine«.

Duh imenovanega časopisa je bil pokrovateljski duk neizprosnega prekmurskega političnega prvaštva. Ne slovenstva, ne zdrave in uspešne kulturne vzpodbude, ne odločna beseda o težavah prekmurskega sezona in težaka niso našli pravega prostora v njem. Prvo mesto je imela politično obarvana verskost; na njej so Novine neumorno ostrile svoj politični prst. Ni slučaj, temveč politično pretehtano postavljen smoter, ako Novine 1952. leta zahtujejo Prekmurcem, da vsebujejo Mohorjeve knjige dovolj znanja za njih, ali dobesedno »Med nami se vedno bolj širi slab, ničvreden tisk. Ničesar ne kupujte, kar ni krščansko — razen Novin berite Mohorjeve knjige, ki vam daje vse potrebno znanje.« Tako torej! Prekmurec mora štediti, ker je siromak, čemu naj bi razmetaval denar za knjige in za časopise, ki ni prekmursko ali pa vsaj mohorjansko. Logika te miselnosti se zaključki v spoznanju:

OKRAJNI KOMITE LMS je izvolil svoje svete

Okrajni komite LMS je imel pred kratkim prvo sejo. Po izvolitvi predsednika in 7 članskega sekretariata se je razvila plodna razprava o delu mladinskih organizacij v Pomurju. Na tej seji so izvolili tudi tri svete, svet za kmečko, za delavsko in svet za šolsko mladino. Vsi sveti se bodo v kratkem sestali in svoje zaključke in sklepe posredovali OK LMS. Svet za kmečko mladino bo že na prvi seji razpravljal o Mladinskem kmečkem dnevu, ki bo maja prihodnjega leta. Na seji Okrajnega komiteja LMS so razpravljali tudi o »Utrinkih« literarnem glasilu, ki ga izdaja mursko-soboška šolska mladina.

Vadarski mladinci so napravili oder in igrali

Cepprav ima organizacija LMS v Vadarcih bolj malo članov, pa kljub temu uspešno deluje. Za letošnje uspešno poslanstvo je bila pohvaljena.

Za 29. november je uprizorila partizansko igro »Izdajalec«. Igralci so svoje vloge dobro obvladali, gledalci pa zapustili dvorano s solznimi očmi. Sedaj se pripravljajo za uprizoritev trojejanke. Prva predstava naj bi bila že januarja, »Izdajalec« pa bodo gostovali še v sosednjih vaseh.

Največ pregledov so imeli z odrom. Premagali so jih tako, da so vaščani prispevali deske, zadruga pa denar, da so lahko dostojno opremlili oder. Kljub temu pa jim še vedno primanjkuje sredstev.

Mladina ima tudi svoj šahovski krožek. Obiskujejo tudi kmetijsko-gospodarsko šolo v Bodoncih. Januarja bodo v vasi odprli gospodinjstvo šolo. Prve slušateljice so se že vpisale. Imeti nameravajo tudi pleharski tečaj. Organizirala ga bo kmetijska zadruga. Spomladi pa nameravajo ustanoviti še strelsko družino in sekejjo za odbojko.

Vaški aktiv LMS, ki lahko služi mnogim vrstnikom za vzgled, se za pomoč iskreno zahvaljuje vsem vaščanom, posebno pa še kmetijski zadrugi, ki jim je prispevala za prevleko odra 10 tisočakov, in jim želi obilo uspehov v novem gospodarskem letu. Ste-

V nestrpnem pričakovanju dedka Mraza

Ze smo pisali v prejšnji številki našega lista, da je potrkala zima tudi na pokrajino ob Muri in nanesla drobni sneg po naših poljih in gozdovih. To prav zato, da bi se pripeljal po beli snežni odeji, pri naših malčkih tako priljubljeni dedek Mraz. Toda glejte! Sneg je izginil in spet imamo tako čmerikavo vreme. Morda se je pokazal sneg samo zato, da bi povečal pri naših malčkih nestrpnost. Kdo ve! Pa do dneva, ko bo prišel v obisk dedek Mraz, je še dokaj dni in upajmo, da bodo do takrat dobili naši kraji od zadnjih obronkov goriskega gričevja, do poslednje vasi v prleških goricah novo svatovsko odejo.

Na sprejem dedka Mraza se pripravljajo v vseh krajih Pomurja. Množične organizacije, učitelji in seveda naši najmanjši. V R a d g o n i pripravljajo pionirji pester program za sprejem dedka Mraza. Uprizorili bodo otroško igrico »Desetica«. Tudi društvo prijateljev mladine skrbi, da pionirji ne bodo razočarani. Na gimnaziji v Crenovcih se zbirajo darila. Nekaj bodo prispevale tudi kmetijske zadruge v Crenovcih, Odrancih in na Bistrici. Beltsinke pionirje bo presenetil dedek Mraz z novimi lutkami. Ze naprej je baje sporočil, naj se lepo pripravijo na sprejem. S seboj bo pripeljal tudi palčke, vile in snežinke, ki bodo spravile mlade gledalce v dobro voljo. V goriških Križevcih ze nabirajo požrtvovalne mamicke prostovoljne prispevke. Nikakor nočejo, da bi dobili njihovi malčki skromnejša darila kakor malčki v drugih krajih. Dobro vedo, da »dober glas gre v deveto vazo«, tudi v Pertoči, kjer so se na mladinskem sestanku pozgovorili o pripravah za Novoletno jelko. Več nam niso sporočili, toda vemo, da ne bodo med zadnjimi. V Murski Soboti se prav tako pripravljajo na sprejem dedka Mraza. V dvorani obrtne zbornice bodo priredili priljubljeno lutkovno igro »Rdeča kapica«. Pionirji na gimnaziji z

veliko vnemo pripravljajo spevoigro »Palčki«, ki jo bodo uprizorili 27., 28. in 29. decembra. Za izvedbo posameznih sporedov skrbi Društvo prijateljev mladine. Dedek Mraz bo imel lep kožuh s slovenskimi ornamentmi, dolgo brado in popotno palico. Spremljale ga bodo različne živali. Tako si že sedaj predstavljajo soboški pionirji in cicibani prihod dedka Mraza. Na Cankovi so sklenili učitelji in Društvo prijateljev mladine, da bodo poslali dedka Mraza po vseh solah, kjer bo delil darove. 30. decembra dopoldne bo obiskal dedek Mraz deco v Krogu in Bakovcih, popoldne pa deco v Črnelavcih in Rakičanu.

Kako se pripravljajo na sprejem dedka Mraza v drugih krajih in s kakšnimi željami ga pričakujejo pionirji in cicibani, bomo še poročali.

Društva prijateljev mladine čaka obilica dela

Koordinacijski odbor Zvez društev prijateljev mladine za bivši soboški in ljutomerski okraj je imel 3. decembra sejo, kjer so odborniki razpravljali o tekočih zadevah in perečih vprašanjih, ki se tičejo naše mladine. Sprejeli so več važnih sklepov.

Po možnosti naj bi bilo pri vsaki šoli društvo prijateljev mladine. Na sedežu občine pa se naj osnuje koordinacijski odbor teh društev.

DPM naj tesno sodelujejo s Socialistično zvezo in oblastjo (Svet za zdravstvo, za socialno politiko, za varstvo matere itd.) ter raznimi društvi in organizacijami.

Na množičnih sestankih SZDL

SE PRED NOVIM LETOM POKAZI »POMURSKI VESTNIK« SVOJCEM IN PRIJATELJEM

moramo obravnavati tudi vzgojne probleme in slučaje, kjer izkoriščajo otroke, kjer pijančevanje očeta onemogoča pravo vzgojo otroka in podobno.

Vajeniško vprašanje je še vedno pereče, ker nekateri mojstri ne upoštevajo zakonskih predpisov in izkoriščajo vajence za razna opravila, ki niso nikakor v zvezi z učenjem ali pa morajo delati preko določenih ur.

Tudi otrokom razbitih družin in defektnim otrokom morajo DPM v bodoče posvetiti večjo pozornost.

Težak problem so ciganski otroci in je nujno, da se ga lotijo vse organizacije, ki pridejo za to v poštev.

Skupno s SZDL bodo društva prijateljev mladine lahko lepo izvedla prireditve za Novoletno jelko z dedkom Mrazom.

dela tudi v bodoče morali opraviti naši najboljši amaterji, toda to amaterstvo moramo razvijati v organizacijskem in umetniškem pogledu. Tudi v bodoče bodo morali režirati in igrati amaterji, toda ker želimo, da bodo predstave kvalitetne in pogostejše, bodo morali ljudje, ki imajo veselje do dela na odru, več delati, več študirati. Naši amaterji bodo morali dati od sebe vse, kar zmorejo. Če želimo v eni gledališki sezoni videti vsaj šest dobro naštudiranih del, to pomeni, da se bo skupina ljudi v gledališki sezoni morala ukvarjati v prvi vrsti z delom na odru, iz tega pa sledi, da bo vsaj to najposobnejšo in najdelavnejšo skupino treba primerno nagradjevati, honorirati, da ne rečem plačevati. Kaj nam pomaga, če ima vsako podjetje, vsaka ustanova svojo igralsko skupino, ki sicer z muko nekaj spravi na oder, ko pa iz prakse vemo, da take prireditve žal mnogokrat niti ne dosežajo še dopustnega povprečja. Iz vseh že obstoječih igralskih skupin bo treba pritegniti najposobnejše ljudi, za katere je treba organizirati jezikovne in druge tečaje o tehniki govora in o tehniki igranja sploh. Najbolj žalostno pri nas je to, da začnemo misliti na gledališče šele takrat, ko se gledališka sezona prične, ko bi se morale že vrstiti premere. Če hočemo v bodoči gledališki sezoni imeti že lastno gledališče s primernim repertoarjem, potem ne smemo čakati do prihodnje jeseni. Potrebno je, da ustanovimo neko osrednje gledališko telo, ki bo rešilo vprašanje repertoarja, ki bo organiziralo in mobiliziralo vse razpoložljive subjektivne sile in ki bo sposobno zagotoviti bodočemu gledališču tudi materialno bazo. To telo bo moralo opraviti vsa tista dela, ki nikakor ne spadajo v delokrog režiserja, a jih je do danes moral največkrat opravljati režiser sam. Če režiser preveč cepi svoje sile ter se ukvarja s tehničnimi in organizacijskimi vprašanji, obstoji nevarnost, da igralcem in delu, ki ga režira, ne bo mogel posvetiti potrebne pozornosti. Ravno tako naj se igralci pred nastopom in v odmorih koncentrirajo za igro, ne pa da postavljajo kulise. Scena, razsvetljava, kostumi, ostala tehnična in organizacijska dela — vse to so stvari, pri katerih sicer igralci in režiser lahko pomagajo, toda nikdar na račun igre same.

Igralci in režiserji morajo poznati vse pridobitve sodobnega gledališča, ker sicer ne bodo mogli dobro izvrševati svoje najvažnejše

naloge, še manj pa bodo mogli pomagati in svetovati igralskim skupinam v okolici, zato si bo bodoče gledališče moralo čimprej naročiti vsaj najnujnejšo predmetno literaturo.

Za vsak frak in za vsako lasuljo se tudi ne bomo mogli večno vozariti v Ljubljano, saj znašajo potni stroški, izposojevalnina in če še računamo izgubljen čas, več, kakor je vredna izposojena stvar, zato bo bodoče gledališče moralo skrbeti tudi za lastno garderobo. To so trdni temelji, na katerih raste in se razvija vsako gledališče, tu torej moramo začeti tudi mi. Morda je zahteva po poklicnem gledališču v M. Soboti res nekoliko preuranjena, toda zahteva po ustanovitvi gledališča, ki naj postane polpoklicno in se končno razvije v poklicno, je nujna. Prav po polzevo bomo napredovali na tem področju, če bomo čakali, da bodo pogoji za gledališče počasi dozorevali in nam zreli padali pred noge. Te pogoje moramo tudi ustvarjati. Najvažnejše je seveda, da dobi bodoče gledališče čimprej dostojno zgradbo, to pa še ne pomeni, da moramo do takrat počivati. Prav gledališčniki bodo morali s svojim delom in z doseženimi uspehi dokazati, da je gradnja gledališča v M. Soboti problem, ki terja rešitev.

Tisoč in več težav bo pri tem delu, toda kdaj pa je že kaj, velikega in pomembnega nastalo brez težav in brez naporov!

Ne bojim se eventualnih ugovorov, ki bi jih utegnili sprožiti ta sestavek. Če bodo pametni, jih bom upošteval, če neslani, jih bom preslišal. Toda pred enim ugovorom bi se vseeno rad zavaroval že zdaj. Nekdo mi je ironično izjavil: »Gledališče — morda ga boste res dobili, toda verjemi mi, da bo največkrat ostalo prazno. Naši ljudje nimajo smisla in razumevanja za take stvari.«

Če je ta trditve resnična, potem imamo samo še en razlog več, da pohitimo z gledališčem, kajti gledališko občinstvo še nikjer ni padlo zrelo z neba. V vsakem mestu in ob vsakem času si je moralo gledališče publiko šele vzgojiti in pritegniti z umetniško kvalitetnimi uprizoritvami. Če ljudje nimajo smisla in razumevanja za umetniške in kulturne vrednote, to še ne pomeni, da jim kultura ni potrebna, pač pa le dokazuje, da je bilo njihovo kulturno življenje revno in da jih je treba dvigniti iz te kulturne revščine.

Koga je laže voditi in mu ukazovati kot neizobraženega, neposvečenega človeka? In taki nazori so imeli delen uspeh, kajti starejša generacija Prekmurcev je še vedno čutila na sebi strupen pogled nekdanje plemiške gospode. Poslušnosti na vsak ukaz in oboževanja starih avtoritet se še ni docela otresla. Spomin na drdranje pozlačene kočije, pred katero se je težak spoštljivo umaknil, če je bilo treba tudi v jarek, ta spomin na tlačanske dolžnosti še ni bil docela zbledel.

Kleklovo pretrdovratno vztrajanje pri narečju tudi ni moglo koristiti združevanju slovenskega naroda. Novine so razpohvale znano slepoto o domačinih in prišlekih. Da, tam čez Muro žive Slovenci s slovenskim knjižnim jezikom, to stran Mure pa Prekmurci s svojim, sicer slovenskim narečjem, ki pa je takšno, da Prekmurec po dvajsetih letih sobivanja z ostalim slovenskim ljudstvom še ne razume knjižnega jezika. Se več! V času velesrbske jezikovne hegemonije okrog leta 1950, tedaj za Aleksandrovo diktature, so Novine celo trdile, da je prekmurščina most med slovenščino in srbohrvaščino, most k enotnemu jugoslovanskemu jeziku. In če tega mostu ne bi bilo, bi ga morali ustvariti.

Tak časopis kajpada ni bil zmogel gojiti v Prekmurju trdne zavesti slovenstva, temveč je zanašal vanj le zmedo. Nenehno dokazovanje, da je tako imenovana Slovenska krajina specifična pokrajina v okviru Slovenije, ki si zasluži avtonomijo, je to zmedo vsaj v 20-tih letih le še večalo. Kleklu namreč ni bilo za Slovenijo, še manj za Jugoslavijo. Kakor dokazuje njegov dnevnik v madžarskem jeziku, je ves čas odločno mislil na vrnitev vstošestfantske kronke, podobno kot protestantski vrhovi.

Toda mladi rod se največkrat ne strinja s tem, kar mu pripovedujejo očete. Ta stara resnica v razvoju človeške družbe se je potrdila tudi v tisku na prekmurskih tleh v 50-tih letih.

Druga oktobra 1954 je izšla v Lendavi »Ljudska pravica«, ki jo je kot urednik izdajatelj podpisal pisatelj prekmurskih ravnin Miško Kranjec. »Novine« so takoj ogorčeno ugotovile, da je gospodarska, zgodovinska politična in kulturna zasnova tega glasila grobo marksistična. Napadle so urednika, tistega urednika, ki je kot prvi Prekmurec dve leti pred tem v časopisu »Novi čas« zapisal, da je Klekl odigral svojo politično in nacionalno vlogo v Prekmurju. Napadle so ga, češ da je začel širiti v Prekmurju marksizem, to brežbožno vero, s katero želi kot novi prerok spravit prekmurckemu kmetu ruski raj. Casopis da je demagog, ki zastruplja siromasne in nezadovoljne množice in seje revolucijo. Zato Klekl poziva oblast, naj list zatre.

Da, v »Ljudski pravici« se je res pokazalo, da so bile množice nezadovoljne. Ko listamo stran za stranjo tega časopisa, se nam ostre obtožbe poindih dopisnikov iz delavskih in kmečkih vrst, obtožbe prekmurskih sezoncev, belokranjskih malih kmetov, zasavskih rudarjev in jeseniških železarjev zlijejo v mogočen krik, in krik zoper nasilje in po socialni pravičnosti. V časopisu je množično spregovoril slovenski mali človek z enotnim upornim jezikom, žuljava roka je prijela za pero, da popiše svetu svoje težke zgodovine v buržoazni državi. Začutila je, da ne piše sama, da ji pomagata revolucionarni slovenski politik in proletarski pisatelj. Obsojujoče in vzpodbudno je udarila pisateljeva beseda: slovensko ljudstvo še nima svoje pravice, ne svojih poslancev. »Mogoče bo pa vendarle tako, da si bomo mi sami izbrali, ne voditeljev, temveč zastopnike, ki bodo delali to, kar jim bomo naročili.« Ta »mogoče« pa ni več dolgo smel ostati mogoče, zakaj čas odločitve se je naglo bližal.

Razumljivo je, da je bilo poleg »Ljudske pravice« še več naprednega slovenskega časopisnega tiska med vojnama, ki je izhajal v presledkih po naših industrijskih središčih. Nekaj tega časopisa pa je stalo preveč v internacionalnem znamenju — premalo mesta je dobivala v njem živa beseda slovenskega proletarca in malega kmeta. Po čemer se »Ljudska pravica« od njega razlikuje in kar ji daje med njim najvišje mesto, je prav njen ljudski, stvaren govor izrabljenega človeka.

Kljub temu, da slika našega časopisnega tiska do leta 1941 ni najbolj ugodna, smemo in moramo ugotoviti, da smo zmeraj imeli tudi nekaj takega tiska, ki je ustvarjal iz neorganiziranega ljudstva narodno skupnost in zavest enotne življenjske usode, tiska, ki je osvetočal slovenskega človeka tudi socialnopolitično. Brez takega tiska bi nikdar ne prišlo do velikega pooprilskega narodno in socialno osvobodilnega dejanja.

(Konec prihodnjič)

KMETIJSTVO - težišče proučevanj in bodočih ukrepov

Pokrajina ob Muri je pretežno kmetijska. Temu primeren je tudi sestav Gospodarskega sveta pri OLO. Svet šteje 11 članov, od katerih je sedem takih, ki imajo kmetijski poklic in so tudi praktični kmetovalci. Že samo s tem je dal OLO poudarek kmetijstvu in njegovemu razvoju.

Svet združuje vse gospodarske panoge v okraju. Doslej so njegovi člani v glavnem ugotovili obstoječe stanje v trgovini, gostinstvu, industriji in obrtništvu ter začrtali pot za njihov napredek, stanje v našem kmetijstvu pa še vneto proučujejo. Zaradi svojega uspešnega delovanja je Svet ustanovil poseben odbor za kmetijstvo kot študijsko-posvetovalni organ. Sklepe in predloge, ki so plod živahnih razprav in proučevanj, potem lažje dokončno obravnava in uresničuje.

SAMOSTOJEN SVET ALI SEDANJI ODBOR?

Ob tem se bo ustavil vsakdo, ki mu je napredek kmetijstva pri srcu. Tudi Pomurski vestnik je posredoval svojim bralcem gradivo za razmišljanje. Celo na seji OLO smo o tem razpravljali. Kaj prida seveda nismo mogli izluščiti. Rezultati javnih razprav so privedli gospodarski svet in njegov kmetijski odbor do zaključka, da je sedanja organizacija edino pravilna v današnjem času in pogojih. Škoda le, da je bila javnost v predzadnji številki PV o tem napačno obveščena.

Primeri nekaterih okrajev ne morejo veljati za nas; v Mariboru ali Trbovljah ne morejo obravnava močno razvite industrije istovrstno s kmetijstvom. Ti okraji pa so vendarle močno kmetijski! Pod trboveljski okraj spada tudi vsa krško-brežiška kotlina. In če bodo take potrebe tudi pri nas, jih bomo gotovo prav vsi podprli!

Izločiti kmetijstvo iz našega kompleksnega »gospodarstva«, bi bilo vsej prej kot logično. Zahtevalo bi tudi spremembo upravnega aparata pri OLO in službe za planiranje, skratka: nove sile in materialna sredstva! Prav gotovo to ne bi bila ali vsaj ne bi smela biti glavna ovira pri zamisli o svetu za kmetijstvo. Menda pa smo si enotni v tem, da ni važna oblika, marveč vsebina dela!

KZ - osnovne celice za napredek kmetijstva

Zopet smo pogledali malo na »ono stran« — na Hrvaško. Tam imajo »kmetijske postaje«, ki so kot oblastni organi na sedežih okrajev ali pa v izrazito kmetijskih okoliših V zadnjem času pa tudi na teh postajah tarnajo, da jim manjka nekaj, kar bi jih bolj trdno povežalo s terenom. V tem smislu vedno bolj omenjajo kmetijske zadruge. Pri nas pa že od vsega začetka poudarjamo, da naj bi bile prav kmetijske zadruge najbolj primerna oblika za napredovanje v kmetijstvu. Delovanju zadrug pa moramo dati primerno vsebino. Dosedanji uspehi — selekcija živine, semenska služba, zadruga trgovina itd. — so najboljše jamstvo za to, da bodo lahko naši podeželski ljudje največ dosegli v kmetijstvu le takrat, če se bodo večkrat v kmetijskih zadruge in pod njihovim okriljem uveljavljali svoja napredna stremeljenja, sposobnosti in prizadevanja. To pa je tudi stvar temeljite in skupne akcije vseh, ki delujejo na področju kmetijstva in večine naših prebivalcev.

V tem pogledu je napravil korak naprej tudi kmetijski odbor; za njega je osnova delovanje v okviru kmetijskih zadrug, meni pa, da kmetijska služba pri OZZ le ni povsem dobro urejena. Prvič ni bila povsem organizirana, saj je vsak strokovnjak deloval samo po svoji strokovni liniji, ki je bila vertikalno povezana z ono pri Glavni zadrugi zvezi in drugič — ta služba je bila tudi preveč centralizirana, saj so dobivale zadruge v glavnem le direktive.

STROKOVNJAKI NAJ BODO V SLUŽBI KMETIJSTVA

Nova oblika te službe naj bi bila takšna, da bi bilo vse delo zaupano le enemu strokovnjaku, ki bi povezoval delovanje na področju kmetijstva in ga vsklajeval s potrebami okraja in težnjami kmetijskih zadrug. Razen štirih »zgodovinskih« strokovnih referatov (poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo, vinogradništvo) naj bi pri OZZ obstajal še referat za kmetijsko gospodarstvo (bolj učeno se sliši: za agrarno ekonomiko). Proučeval naj bi strukturo in sestav kmetijskih posestev, sestavljal razne analize, dajal zanesljive podatke zavodu za planiranje, davčni upravi in drugim organom, analiziral kmetijska tržišča, uvajal knjigovodstvo in evidenco v kmetijstvu itd.

Vsebinsko pa naj bi delovanje strokovnjakov pri OZZ bilo v glavnem raziskovalnega in poučevalnega značaja.

V OBCINSKE KMETIJSKE ODBORE — NAPREDNE KMETOVALCE!

Tako sledimo smotrom, ki jih hočemo uresničiti v novih občinah in sploh v komunalnem gospodarstvu, kmetijskim zadrugam, pa dajemo zdravo osnovo, da bodo lahko odigrale svojo pomembno vlogo v kmetijstvu. Dolžnost Ob LO je, da privabijo v kmetijske odbore in svete napredne kmetovalce, ki bodo lahko s svojimi izkušnjami desna roka ljudskemu odboru pri izvajanju kmetijskih nalog. Občine naj bi tudi čimprej namestile kmetijske strokovnjake kot svoje dobrodošle pomočnike, ki naj ne bodo samo upravni uslužbenci, marveč tudi terenski delavci, povezani s kmetijskimi zadrugami, njihovimi odseki in kmetovalci. Ta služba ni posebno zavidanja vredna, je pa častna in pionirska, zato naj bo tudi primerno upoštevana in plačana. Bilanca naših srednjih in visokih šol nam kaže, da teh ljudi ne bi smelo pri-

Novi tehnično — strokovni prijemi pa terjajo tudi nova finančna sredstva. Skratka: brez denarja ne bo šlo! Odbor je tudi ugotovil, da bo potrebno od prihodnjega leta dalje vedno več denarja za razvoj in napredek kmetijstva. Ne v obliki podpor, nagrad in podobnega — tega

Ing. Tone Skvarč

naj bo čim manj in le v najbolj nujnih primerih, ko je težko potegniti mejo med koristimi posameznika in družbe. Za ostale potrebe naj dobivajo kmetovalci primerna posojila.

Investicijskih posojil se dandanes poslužujejo v glavnem le soc. kmetijska gospodarstva, v bodoče pa jih naj bi dobivale tudi kmetijske zadruge. Z njimi naj bi si omislile traktorje za oranje, mlatnice, motorne sadne škropilnice, plemenske bibe ali na kratko: uporabile naj bi jih tam, kjer bodo

zumljivo je, da bodo take sklade ustanovljale tudi občine, a mi bomo taka stremeljenja samo podpirali!

NOVA POSTAJA ZA UMETNO OSEMENJEVANJE V M. SOBOTI

V poljedelstvu se bomo morali usmeriti k pridelovanju kakovostnega semena. Doslej so ga v glavnem pridelovali soc. kmetijska posestva, delno pa tudi kmetje. Za delovanje semenske službe bo potrebno nekaj sredstev, pridelovalci pa bodo za svoje požrtvovalno delo in riziko nagrajeni z ugodno zamenjavo (vrednostjo) 1:1,5. Prav tako bo potrebno sejati več krmnih rastlin in pridelovati več travnodetelnega semena. Tudi selekcija krompirja je v programu za leto 1956. Nadalje predvidevamo razne gnojilne in sorte poskuse, melioracije in apnenje zemljišč. Bolj odločno bomo zatirali tudi sadne škodljivce in bolezni, gradili bomo silose in gnojnične jame itd.

V živinoreji bomo nadaljevali z odbiro živine, svinj in perutnine. Tuberkulozno živino bomo izločili. Za delno kritje razlike v vrednosti med plemensko in klavno živino bodo potrebni 5 milijoni. Graje pa je vreden postopek klavnice, ki plačujejo okuzeno živino dokaj ceneje, dasi pri tem nimajo posebnih odpadkov in ponavadi prodajajo meso po isti ceni.

Leta 1956. bomo morali uvoziti 2 plemenska bika in si omisliti 3 bibe domače reje, nadalje enega ali dva žrebca za izboljšanje ljutomerskega kasača. Takšen žrebec pa velja okrog 1 milijon din, zato je odbor mnenja, naj ga preskrbi republiška žrebčarna v Pragerskem. Okrajni proračun namreč tega ne premore!

Umetno osemenjevanje bomo razširili po vsem okraju. Kupiti bomo morali še en avto za prevoz semena in zgraditi postajo za osemenjevanje krav v M. Soboti. Z vsemi potrebnimi nas bo veljala okrog 15 milijonov din. Sedanji leseni hlevi so namreč neprimerni, zlasti kar se tiče požarne varnosti. Če upoštevamo, da velja en plemenski bik čez 1 milijon din, potem lahko kmalu ugotovimo, kolikšna škoda bi nastala, če ne bi mogli rešiti plemenskih bikov (verjetnost je mala), ki so skupaj vredni toliko, kot bi stala nova praktična in ognjevarna stavba.

VSAKA ZADRUGA NAJ BI IMELA VZOREN SADOVNJAK

Sadjarstvo je važna kmetijska panoga. Za nove sadovnjake bomo potrebovali kredite. Čez zimo bomo odločno ukrepali za izvajanje uredbe o obveznem čiščenju in škropiljenju sadnega drevja. Vsaka kmetijska zadruga naj bi imela vsaj en vzoren sadovnjak, v katerem bi se lahko učili okoliški sadjarji. Sadjarske razstave naj bi služile kot vzpodbuda za napredno sadjarjenje.

Gojenje sadnih drevesc je v zadnjem času precej nazadovalo. V bo-

doče bo potrebno zadostiti vsem potrebam sadjarjev in vrtničarjev, zato je kmetijski odbor že sestavil predlog za gojenje sadnih drevesc in sadnega grmičevja vseh vrst (ribez, kosmulje, jagode, maline) v drevesnicah pri Gradu, v Podgradju, na Kapeli in v nekaterih zasebnih. Ker je težko za več let naprej določiti potrebe do drevesca natančno, bo treba s sredstvi iz okrajnega proračuna kriti razliko, ki bi nastala tedaj, če drevesnice ne bodo mogle vedno vnovčiti svojega pridelka. Bolje je imeti tisoč drevesc več, kot pa sto premalo. Letno naj bi v drevesnicah vzgojili okrog 20.000 sadnih drevesc raznih plemen, razen tega pa še 10.000 sadik prtičnih drevesc in grmičevja za vrtove. Gospodarski svet je ta predlog docela potrdil.

VEČ CEPLJENK BOMO POTREBOVALI PRI OBNOVI VINOGRADOV

Obnova vinogradov je glavni problem v vinogradništvu. Primanjkuje nam sredstev, saj velja obnova na 1 ha okrog 1,5 milijona din. Potrebni so nam ugodni krediti, ki naj bi jih dajali okrajni gospodarski organi, obnovo pa naj bi izvajale kmetijske zadruge. Tudi trsnih cepljenk imamo premalo. Pri letni obnovi 100 do 150 ha vinogradov bi potrebovali letno od 600 do 900.000 cepljenk. Pridetek trsnih ključev je zadosten, le trsnice nam ne morejo dati toliko cepljenk. Kaj pa nam pomagajo krediti, če ne bomo imeli cepljenk! Kmetijski odbor meni, da so cepljenke dolžna gojiti vsa vinogradniška gospodarstva, za kar bodo v kratkem tudi primerno zadolžena. Za to se je odločil tudi gospodarski svet, ki je potrdil ta predlog.

Samorodnice se naglo širijo in že zavzemajo v Pomurju okrog 1.000 ha zemlje ali 1/3 vseh vinogradov. Posledice so žalostne: pogubno pijančevanje in mešanje z zlahtnimi vini. Kmetijski odbor je sestavil predlog okrajne uredbe o zatiranju samorodnic, po katerem bi morali v petih letih izkrciti vso šmarnico in drugo divjo trto. Gospodarski svet je ta predlog zavrnil, ker je menil, da bo promet s samorodnico omejil novi vinski zakon. Samorodnice pa bodo v bodoče dobrodošle za predelovanje v brezalkoholne grozdne sokove. Da bi le tega soka preveč ne privrelo!

INVESTICIJE TJA,

KJER BODO NAJPREJ DALE SADOVE

Posebne komisije — v njih so strokovnjaki, člani DIT — bodo do 31. decembra proučile stanje na socialističnih kmetijskih posestvih. Stavile bodo program za investicije in pridelovanje. Iz zbranih podatkov bo prav gotovo razvidno, kolikšna investicijska sredstva bodo potrebna za popolno izkoriščenje njihove zmogljivosti in kje bodo investicije tudi rentabilne. Taka posestva, ki nimajo pogojev za rentabilnost investicij, bo potrebno zakrožiti z nakupom ali prodajo posameznih zemljišč, drugje pa spet drugače razmejiti dosedanja gospodarstva — v skladu z novimi razmerami in potrebami našega gospodarstva. Marsikaj, kar je nastalo z administrativnimi posegi, bo treba sedaj popraviti in vskladiti z gospodarskimi potrebami pokrajine ali občine.

V POMURJU BOMO PRIDELOVALI SEMENJE ZA VSO SLOVENIJO

Odbor za kmetijstvo bo na prihodnjih sejah proučil stanje v kmetijskih šolah Rakičan in Podgradju. Slab obisk v teh šolah, čeprav imamo pri nas okrog 20.000 kmetij, nas sili k temeljiti razpravi o tem vprašanju.

V posebnem referatu bomo obdelali pridelovanje poljskih in travnih semen. Spriču suhih poletij in peščne zemlje je zlasti Prekmurje zelo prikladno za pridelovanje semenja. Tudi razumnih kmetovalcev je pri nas dovolj. Zakaj ne bi pridelovali semenja za vso Slovenijo, če je že tako!

Pestro življenje bo porajalo vedno nove probleme — tako v kmetijskih zadrugah, pri njihovem uveljavljanju v kmetijstvu, v zadrugi trgovini in drugod — gospodarski svet in kmetijski odbor pa jih bosta vedno vztrajno proučevala in odstranjevala.

Ogenj v Vanča vesi

V soboto dopoldne je začelo goriti pri posestniku Jožetu Mihaliču v Vanča vesi. Ogenj je uničil s slamo krito podstrešje in z njim seno, deteljo, koruznico, nekaj moke in šes letosnji pridelok žita. Škoda cenijo okrog 300.000 din, ki pa bi se prav gotovo podedetorila, če ne bi bili pravočasno pritehli na pomoč domači gasilci, ki so s svojim požrtvovalnim delom preprečili, da se ogenj ni razširil na bližnjo kopicco slame, od tam pa na poslopja treh sosedov. Požrtvovalnim gasilcem se potemtakem imamo za kaj zahvaliti.

Združni dom v Prosenjakovcih — središče gospodarskega in kulturnega življenja

(Foto Kološa)

manjkovati! Tudi kmetijske zadruge naj bi čimprej namestile strokovnjake, ki bodo operativno povezani s kmetijsko službo pri občini, pri OZZ pa bodo našli svoj strokovno — posvetovalni organ!

Ponekod se nove občine že uspešno lotevajo kmetijskih problemov. V Beltincih, Lendavi in Martjancih utrjujejo kmetijska gospodarstva, v Radgoni se vneto prizadevajo za ureditev Apaške kotline, v Ljutomeru hočejo s primernim združenjem okrepiti socialistična kmetijska posestva — vsi pa več ali manj uspešno izvajajo redne naloge.

Kmetijski odbor bo odselej pošiljal svoje predloge, navodila, sklepe in priporočila istoimenskim odborom pri Ob LO, prav tako pa želi tudi od njih prejemanji poročila o delovanju. Le tako bo namreč lahko usmerjal in dejal pomoč tja, kjer je najbolj potrebna — največkrat po strokovnjakih OZZ.

TUDI ZADRUGAM — INVESTICIJSKE KREDITE

Kmetijski odbor je družno s strokovnjaki že sestavil svoj delovni program, predvsem za drugo leto.

lahko članom največ koristile in kjer se bodo vložena sredstva najprej vračala.

ZA POSEBEN OKRAJNI INVESTICIJSKI SKLAD

Republiški in zvezni investicijski skladi so še vedno premajhni, zato bi spriču velikih potreb pri obnovi vinogradov in drugod kazalo ustanoviti poseben okrajni investicijski sklad. Večji del sredstev za ta sklad bi se dalo dobiti tako kot letos, ko sta oba okraja zbrala za subvencioniranje kmetijstva okrog 40 milijonov din.

Po mnenju kmetijskega odbora bi za kritje najbolj nujnih potreb zadostovala polovična vsota, ki naj bi jo zbral in z njo gospodaril občinski ljudski odbor, za ostalo vsoto pa bi bilo treba ustanoviti okrajni investicijski sklad, v katerega naj bi se stekala sredstva dotacij iz republiškega proračuna in druga sredstva, ki bi jih našel gospodarski svet. Ta sklad bi se v par letih dokaj povečal, saj bi bil rok za vračanje posojil že po dveh treh letih, le pri vinogradih po petih letih. Ra-

NAŠE GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

in določanje obratnih sredstev v letu 1956

Sestavek zajema snov, o kateri razpravljajo gospodarski strokovnjaki. Ne bo napak, če se seznanijo z novimi predlogi o kreditiranju tudi člani upravnih organov naših podjetij.

Že z začetkom leta 1956 predvidevajo novi način dodeljevanja obratnih sredstev gospodarskim organizacijam. Da se z novim načinom izpopolni in izboljša metoda kratkoročnega kreditiranja, so že pripravili novi predpisi:

1. Uredba o skladu obratnih sredstev
2. Odločba o ugotavljanju začetnega sklada obratnih sredstev
3. Uredba o kratkoročnih kreditih.

Kaj nam prinašajo novi predpisi v pogledu kratkoročnega kreditiranja in v čem se izražajo novosti?

FORMIRANJE SKLADA OBRATNIH SREDSTEV

Gospodarske organizacije si zagotavljajo obratna sredstva za svoje redno in nemotno poslovanje, praviloma iz sklada obratnih sredstev, ki ga morajo same ustvariti. Ta sklad bi se naj po novem formaliziral iz dobička gospodarskih organizacij in iz dotacij, ki bi jih dobivale novoustanovljene gospodarske organizacije od svojih ustanoviteljev (državni organi in druge gospodarske, oziroma družbene organizacije.)

Sklad obratnih sredstev, je sklad družbene skupnosti, s katerim upravlja delovni kolektiv podjetja. Uporabljati pa se mora samo namensko. Porabiti se more izključno samo za zaloge surovin, materiala, proizvodnje v teku, polizdelke, gotove izdelke, terjatve od drugih gospodarskih organizacij, vrednostne papirje ter gotovino. Sklad obratnih sredstev se ne more uporabljati za investicije ali druge namene.

Gospodarske organizacije odgovarjajo družbi za sklad obratnih sredstev. Sklad obratnih sredstev se ne more uporabljati za odpis izgub gospodarskih organizacij. Izgube, ki se ne krijejo s sredstvi iz rezervnega sklada ali na kak drug način po obstoječih predpisih, morajo poravnati gospodarske organizacije v roku 60 dni od ugotovitve izgube, oziroma 60 dni od dneva odobritve zaključnega računa za preteklo leto.

Z upravnim postopkom se sklad obratnih sredstev ne more odvzeti niti zmanjšati.

Gospodarske organizacije morajo plačati prispevek v sklad obratnih sredstev. Ta prispevek v sklad obratnih sredstev, se določa z zveznim družbenim planom. Kot osnova za plačilo prispevka služi stanje sklada

Janez Kološa

po knjigovodstvu gospodarske organizacije na dan zapadlosti obveze za plačilo prispevka. Prispevek v sklad obratnih sredstev gre v splošni investicijski sklad.

Pravilnost uporabe sklada obratnih sredstev bo ugotavljala finančna inspekcija, Narodna banka FLRJ, ter ostale banke, preko katerih poslujejo gospodarske organizacije.

Ta način formiranja sklada obratnih sredstev, se ne nanaša na kmetijske zadruge, kmetijsko obdelovalne zadruge ter obrtniške zadruge, ker se bodo določala tem obratna sredstva na poseben način.

KAKO BOMO PRESLI NA NOVI SISTEM

Gospodarske organizacije, ki so bile ustanovljene do konca leta 1955, in so do tega roka pričele redno poslovati dobijo začetni sklad obratnih sredstev iz družbenih sredstev. Skupni znesek teh sredstev, ki bi se razdelil gospodarskim organizacijam v obliki začetnega sklada obratnih sredstev, določa Zvezni izvršni svet.

Kot zagotovilo začetnega sklada obratnih sredstev, so sredstva splošnega sklada obratnih sredstev, po stanju 31. VIII. 1955. Razlika, ki se ne bi pokrila s tem skladom, bi predstavljala dolg federacije.

Dolg federacije, ki je nastal vsled dodeljevanja začetnega sklada obratnih sredstev gospodarskim organizacijam preko obsega sredstev splošnega sklada obratnih sredstev, bi se vračal postopoma iz sredstev

in na način, ki ga bo določil zvezni družbeni plan.

Z ugotavljanjem obvez gospodarskih organizacij do federacije je dana možnost, da se skladno s potrebami za reguliranje odnosov med gospodarskimi organizacijami in družbeno skupnostjo, predpiše višine prispevka federaciji. Od začetnega sklada je odvisna višina sredstev, ki jih morajo odvajati gospodarske organizacije federaciji, zato se bodo morale gospodarske organizacije zanimati za celotni proces ugotavljanja začetnega sklada.

Višina začetnega sklada obratnih sredstev, ugotavlja banka z elementi, ki jih določa Zvezni izvršni svet. Ugotavljanje višine začetnega sklada obratnih sredstev s strani banke, bi bilo le začasna značaja. Dokončne odločbe o začetnem skladu obratnih sredstev bi določili pristojni državni organi. Predvidevajo, da bi vzeli za določanje začetnega sklada obratnih sredstev, skupno odobreni obratni kredit, ki ga je uživala gospodarska organizacija v IV. tromesečju 1955. Pri tem pa ne bi upoštevali posebnih namenskih sredstev, nenamensko koriščenih kreditov itd.

Za odkupna, gradbena podjetja se začetni sklad obratnih sredstev ugotavlja na način, ki se je uporabljal doslej za določanje kredita za stalna obratna sredstva.

Razlika med kreditom, ki ga imajo najetega gospodarske organizacije v IV. tromesečju 1955, in zneskom začetnega sklada, bi se uravnovesila s posebno pogodbo med banko in gospodarsko organizacijo.

Načasno ugotovljeni začetni sklad obratnih sredstev s strani banke, imajo gospodarske organizacije pravico pritožbe. Pritožbe obravnava posebna komisija. Pritožiti se sme tudi banka, če ugotovi, da je bil postopek nepravilen.

Odločbe o dokončno ugotovljenih zneskih začetnega sklada obratnih sredstev, bi naj izdali pristojni državni organi. Okrajni ljudski odbori naj bi prevzeli jamstvo za ta sklad. Ljudski odbori bi bili tako dolžni iz svojih sredstev povrniti zneske začetnega sklada obratnih sredstev v slučaju, da gospodarska organizacija preide v likvidacijo.

LJUBITELJI LEPE KNJIGE! BRALCI! ZA NOVO LETO 10% POPUST

V naših poslovalnicah:

- »DOBRA KNJIGA« v Murški Soboti
- »VESNA« v Lendavi
- »KNJIGARNA IN PAPIRNICA« v Ljutomeru
- »KNJIGARNA IN PAPIRNICA« v Radgoni

lahko kupite vse leposlovne knjige in publikacije za 10% ceneje kot sicer
od 20. decembra 1955 do 1. januarja 1956

Popust — priložnost, da si ceneje omislite knjige in obogatite svojo knjižno zalogo!

Časopisno in založniško podjetje
„POMURSKI TISK“
Murska Sobota

ZIVINOREJCI!

PREBERITE!

Zaradi malega števila osemnitvev na osemenjevalnih postajah Dobrovnik, Turnišče, Genterovci in Hotiza bomo z 19. decembrom 1955 te postaje začasno ukini. Zato bomo nekoliko spremenili tudi proge. Dokončno ostane v veljavi naslednji zimski red:

I. prog:	II. prog:
Martjanci 7,35	Rakičan 10,10
Zgor. Moravci (Skrilec) 8,10	Puonci 10,50
Moravci 9,05	Predanovci 11,30
Tešanovci 9,45	Brezovci 11,50
Bogojina 10,15	Puževci 12,25
Belinci 11,10	Skakovci 12,50
Crenšovci 11,55	Gederovci 13,15
Stročja vas 13,00	Vanča ves 13,40
Veržej 14,10	Kupšinci 13,50
Križevci 14,45	Črnelavci 14,15
Bučecovci 15,20	Polana 14,40
Radenci 15,45	
Petanjci 16,05	
Tišina 16,30	
Krog 17,00	

M. Sobota, 13. decembra 1955.

Veterinarski zavod Murska Sobota

Komisija za namestitvev direktorjev v gospodarskih organizacijah pri Ob LO Lendava razpisuje službeno mesto

POSLOVODJE

za obrtno podjetje »Pekarna« v Lendavi.

Pogoji: mojstrski izpit iz pekarske stroke in 5 let prakse v njej.

Pravilno kolkovane prošnje je poslati do 25. decembra t. l. Občinskemu ljudskemu odboru Lendava.

Kmet. zadruga z. o. j. Murški Črnci razpisuje službeno mesto

UPRAVNIKA

Pogoji: Srednja kmetijska šola ali najmanj 8-letna praksa v združni službi na vodilnem mestu v trgovski ali finančni stroki.

Plača po kolektivni pogodbi. Nastop službe s 1. I. 1956.

Prijave sprejema Kmetijska zadruga M. Črnci.

Upravni odbor KZ Križevci pri Ljutomeru

razpisuje službeno mesto

POSLOVODJE

poslovalnice Križevci I. Nastop službe s 1. I. 1956. Prošnje s potrebnimi dokumenti in dokazili o dotedanjem službovanju je poslati upravi kmetijske zadruge.

ZAHVALJUJEMO SE

organom Ljudske milice, ker so že po 2 in pol-urnem zasledovanju prišli do kraja, ki je v naši poslovalnici ukradel precejšnjo količino usnja.

Trgovina z usnjem

»USNJE«

M. Sobota, St. Kovača 16.

KMETOVALCI, S SVOJIMI PRI-SPEVKI LAHKO MNOGO POMA-GATE, DA BO »POMURSKI VEST-NIK« VEDNO BOLJ VAS LIST

Okrajna zadržna zveza v Murški Soboti

razpisuje službena mesta za

administrativno moč

Pogoji: srednješolska ali nižješolska izobrazba, znanje strojepisja, po možnosti tudi stenografije. Sprejememo tudi začetnika.

referenta za mehanizacijo

Pogoji: nižješolska izobrazba. Kandidat mora poznati kmetijska mehanizacijska sredstva.

Prošnje za sprejem je poslati Okrajne zadržne zveze M. Sobota najkasneje do 1. januarja 1956. Nastop službe z novim letom.

MALI OGLASI

POSESTVO v izmeri 15 hektarjev prodam v neposredni bližini Vidma ob Ščavnici. — Naslov v upravi lista.

KNJIGOVODJO, samostojnega ali pomožnega, stalnega ali honorarnega z večletno prakso sprejememo takoj ali po dogovoru v službo. — Ponudbe z življenjepisom je poslati Zadržnemu kmetijskemu gospodarstvu Jarenina pri Mariboru.

KOSILNICO, dobro ohranjeno, ugodno prodam. — Naslov v upravi lista.

LOKOMOBILLO za mlake, 4 KS, TRAKTOR »Charmes«, mlatilnico, dva mala konja in majhen voz — prodam. — Josip Kranjec, Ivanovci, p. Križevci v Prekmurju.

PREKLIC. — Marija Liber s Slamjaka preklecjem vse, kar sem neresničnega govorila o Marjani Tušek iz Illovec in se ji zahvaljujem, da je umaknila zasebno tožbo. — Marija Liber l. r.

VINOGRADNISO POSESTVO, 0,40 ha z novo zidano hišo in gospodarskim poslopjem na Račkem vrhu pri Kapeli prodam ali zamenjam kjerkoli v bližini železniške proge. — Miloš Tanaskovič, Ob LO Ljutomer.

LOKOMOBILLO, 5 KS, dobro ohranjeno — prodam. — Poizvedbe: Kraci št. 5, p. Martjanci.

HARMONIKO »Hohners«, 80 basov, prodam za 45.000 din. — Kupci dobijo naslov v upravi lista.

MANJSE POSESTVO ob glavni cesti s sadovnjakom in njivo, nova zidana hiša, primerno za obrtnika — prodam. Poizvedbe: Grad št. 13.

NOV USNEN PLASC — za močno osebo — prodam. — M. Sobota, Mikloša Kuzmiča 5.

NOV MLIN z vso opremo — prodam. Informacije v upravi lista.

Okrajni ljudski odbor v M. Soboti sprejme v službo

STROKOVNEGA PREDAVATELJA za poljedelstvo in mehanizacijo. Namješčen bo na kmetijski šoli v Podgradu. Prehrana in stanovanje sta zagotovljena za samskega predavatelja.

Pogoji: Fakulteta ali srednja kmetijska šola z vsaj 5-letno prakso v kmetijstvu. — Plača po uredbi z dodatkom.

Prošnje je poslati Svetu za šolstvo pri OLO M. Sobota najkasneje do 25. decembra 1955.

Tedenski koledar

Nedelja, 25. dec. — Božič
Ponedeljek, 26. dec. — Stefan
Torek, 27. dec. — Janez
Sreda, 28. dec. — Tepežni dan
Četrtek, 29. dec. — Tomaž
Petek, 30. dec. — Evgen
Sobota, 31. dec. — Silvester
Lunine mene: 29. dec. ob 04 uri 44 minut polna luna.

KINO

LENDAVA — od 23. do 25. decembra finski film »Poročni vene« — 27. do 28. decembra italijanski film »Vrag vzemi slavo« — od 30. decembra do 1. januarja 1956 argentinski film »Zena morja«.
BELTINCI — 24. in 25. decembra jugoslovanski film »Sinji galeb«.
GRAD — 25. decembra indijski film »Tri prepovedane zgodbe«.
KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 24. in 25. decembra ameriški film »Zločin v Nevadi« — 28. in 29. decembra jugoslovanski film »Poslednji most« — 31. decembra in 1. januarja 1956 ameriški film »Skrivno življenje V. Mytiae«.
VELIKA POLANA — 25. decembra francoski film »Pariz poje« — 31. decembra ameriški film »Zločin v Nevadi«.
MURSKA SOBOTA — od 22. do 23. decembra ameriški film »Skrivnost Indijanke« — od 24. do 25. decembra ameriški barvni film »Skaramuš« — od 27. do 28. decembra ameriška barvna risanka »Pepelka« — od 29. do 30. decembra italijanski film »Neron in Mesalina«.
CEPINCI — 25. decembra ameriški film »Skrivnostna cesta« — 1. januarja 1956 italijanski film »Ljubezan in strup«.
RADGONA — 24. in 25. decembra ameriški film »Rdeče nebo nad Montano« — 29. in 29. decembra mehiški film »La Red« — 31. decembra in 1. januarja 1956 »Daj gas Džoc«.
RADENCI — 24. in 25. decembra angleški barvni film »Afriška kraljica« — 29. decembra ameriški film »Zaseda«.

NAJDENO ZELEZO

12. decembra 1955 je bilo najdeno na cesti M. Sobota—Tišina okrog 30 kg betonskega železa v kolobarju. Železo je padlo z nekega avtomobila. Lastnik ga lahko dobi pri Tajništvo za notranje zadeve M. Sobota, soba št. 11.

ZAHVALA

Prisrčna hvala vsem, ki ste spremljali na zadnji poti našega predragega moža, očeta in tasta.

EMERIKA RUŽO

učitelja v pokoju.

Posebna zahvala naj velja društvu upokojencev, gasilcem za častno spremstvo, godbi, duhovnikom za poslovilni govor, govornikom, pevcem in darovalcem krasnih vencev in cvetja ter vsem, ki so nam izkazali sožalje.

M. Sobota, 19. dec. 1955.

Zalujoča družina

Bil sem boker tujske legije

9

Zivljenjska zgodba prekmurskega sezonca Ivana Bakana

Zivljenje naprodaj

Mlačnega marčnega dne 1945. leta se je naš bataljon premaknil na operacijsko področje tuniške fronte. Ni mi bilo vseeno, ko sem ugledal topovski ogenj in zaslišal lajanje nemških strojnic. Navdajal me je občutek, da nesem naprodaj svoje mlado življenje... Se sreča, da smo nekaj časa ostali v rezervi.

Od doma nisem imel nobenega glasu. Tu in tam me je razveselila le kaka bratova karta iz Francije. Pošto je z jeepom raznašal po položajih kapetan Črnomarenko, ruski emigrant. Zame je vedel, da sem Jugoslovan. Zato se je nekega dne tudi brez pošte ustavil pri meni in me kar naravnost ogovoril:

— No, prijatelj, pri vas je tudi vroče. Tam v Srbiji partizani dobro tolčejo Nemce. Pritiskajo jih z vseh strani.

Debelo sem ga pogledal. O partizanih in o njihovih spopadih z Nemci sem prvič slišal.

— Kdo pa je Tito, ki jih vodi? — je nadaljeval.

Nisem mu vedel odgovoriti. Vse to je bilo zame novo, nerazumljivo in presenetljivo, prav tako kot legionarsko maščevanje nad lastnimi, osovraženi oficirji, ki so jih podirale krogle naših ljudi in zaradi česar so nam zagrozili s zdesetkovanjem naših vrst. Dobro mi je pa vseeno delo, da se doma, v moji deželi borijo proti Nemcem, proti istemu sovražniku kot jaz.

Naš bataljon so prav kmalu prestavili v prvo bojno črto, med rahlo valoveče mlado žito. Napadali smo hrib Zaghoen. Vod, v katerem so se poleg mene nahajali oficir-adjutant Nemec, Podoficir Potlov in nek Hrvat iz Zadržne, se je vkopal na najbolj izpostavljenem položaju. Sreča, da smo se pred nemškimi streli na planjavi še lahko zaklanjali za manjše skale. Nemec, ki nam je polahko zaklanjali za manjše skale. Nemec, ki nam je polahko zaklanjali za manjše skale. Nemec, ki nam je polahko zaklanjali za manjše skale.

čes da je zdaj prilika, da dobimo odlikovanja, čine, denar. Pod vplivom alkohola in takih obljub smo se res odplazili daleč naprej. Nemci so naše linije obstreljevali s strojnimi in minometalci; sicer so bili malo višje od nas.

Priplazili smo se prav blizu dveh nemških tankov. Slišali smo celo nemško govorico in videli »vermahtovce«, kako brezskrbno kadijo tik ob tankih.

Razdelili smo si skupino in bili pripravljeno za bliskovit napad. Ko pa je naš adjutant dvignil glavo izza

Kolona legionarjev s konji

skale in opozoril Hrvata, naj točneje pogleda, kaj delajo »vermahtovci«, ga je v trenutku zadel in dobesedno raztrgal izstrelek minometalca. Tedaj mi je Potlov zapovedal:

— Adjutant je imel vodko. Pojdi pa jo prinesi, če mu tudi čutarice ni razneslo!

Ves zbežan sem ga ubogal. Plazeč se po trebuhu sem se približal ostankom trupla in otipal čutarico. Bila je cela in oblita s svežo krvjo.

Potlov je hlastnil po čutarici, se obrnil na hrbet, široko odprl usta in si pijačo curkoma zival vanje. Pa samo nekaj trenutkov. Štel ga je zadel v roko in mu šel tudi skozi ustne, da ga je kar na mah oblila kri. Čeprav sem bil samo »šaržer«, sem takoj zagrabil Potlovo strojnico in začel sipati ogenj. Mislil sem, da je zdaj tako in tako vsega konec. Nenadoma me je — med švistenjem krogel in eksplozijami min — nekaj udarilo po desni nogi. Zdelo se mi je, da me je oplazil drobesc skale. Bolečina pa me vseeno ni zaustavila pri streljanju...

Potlov je medtem prišel k sebi.

Podoficir — Poljak, ki se je znašel ob meni, mi je vzel strojnico in velel, naj Potlova spravim vstran, v ambulanto. Ročno sem zadel Potlova na ramena — bil je eden izmed mojih najbližjih prijateljev — in se pod njegovo težo v toči krogel in izstrelkov plazil nazaj. Po enem kilometru sem srečno dospel do naših in vprašal po ambulanti. Bila je še blizu dva kilometra dalje, zato sem s težavo nadaljeval pot. Nekaj sto metrov pred ambulantom sotorom so mi pritekli na pomoč in odvzeli ranjenca. Jaz sem obsedel. Čedalje močneje sem čutil bolečino v nogi, ki mi je postala težka kot svinec. Vzel sem v roko bajonet in razrezal blaten čevljev. Stopalo in notranost čevlja sta bila vsa v krvi. Izpod gležnja se mi je zaril v meso košček izstrelka, v stopalo pa dva želja iz podplata... Skušal sem skakati naprej po eni nogi. Ko so me opazili, sta tudi pome pritekla dva bolničarja in me vzela pod roko...

Zdravnik, ki je bil Čeh, me je vprašal po narodnosti. Ko sem mu od bolečine komaj odgovoril, da sem Jugoslovan, je s prstom pokazal name in dejal najbližjim bolničarjem:

— Vidite, kaj se vse napravi za prijatelja.

Oprali in obvezali so mi ranjeno nogo in me s prvim transportom poslali v bolnico v El Okef, kjer so me operirali. Od tam so me potem odpeljali v Constantine, končno pa v Setif.

Med prevozom iz El Okefa v Constantine sem zvedel, da so se Nemci začeli predajati. Bil je to eden izmed poslednjih dnevov vojne v Tunisu.

Pridelujemo in prodajamo kakovostna in pristna domača vina — kakor tudi sadna drevesca in cepljenke

Delovni kolektiv
Vinogradniškega gospodarstva

želi srečno in veselo Novo leto vsem svojim cenjenim strankam, občanom Radgone in stanovskim kolektivom v Pomurju.

Kapela

S tekstilnim, špecerijskim in galanterijskim blagom boste vedno vljudno in solidno postreženi pri nas. —

Konkurenčne cene!
Pestra in bogata izbira!

TRGOVSKO PODJETJE
na drobno in debelo

„SLOGA“

Gornja Radgona

Telefon št. 2

Vsem našim cenjenim strankam in poslovnim prijateljem srečno in uspehov polno leto 1956

Pri nas vedno sveži kruh in pecivo
Svojim strankam se priporoča

Pekarna
„KRUH-PECIVO“

Ljutomer

in jim želi srečno in veselo Novo leto

Železninske potrebščine za gospodinjstvo, dom in kmetovanje dobite vedno po ugodnih cenah v trgovini z železnino in tehničnim materialom

„ŽELEZNINA“ - Ljutomer

Solidna postrežba — Konkurenčne cene!
Naše blago se samo hvali.

Srečno in veselo Novo leto vsem cenjenim strankam in poslovnim prijateljem!

V trgovini z živili in gospodinjstvenimi potrebščinami

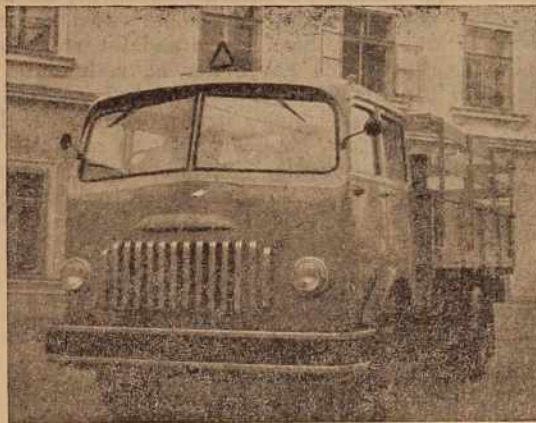
„NADA“ - Ljutomer

ne boste nikdar razočarani, kajti postreženi boste vedno solidno in vljudno

Delovni kolektiv pozdravlja svoje cenjene odjemalce ob prestopu v novo leto 1956

Mojim odjemalcem in strankam srečno Novo leto!
DZABIR ALIJEVIĆ
slasčičar
Ljutomer

Mojim cenjenim strankam in odjemalcem želim srečno in veselo novo leto 1956
JOŽEF PAUKO
slasčičarna
Murska Sobota

Svojim strankam in odjemalcem želim srečno Novo leto in jim še nadalje priporočam svoje usluge in izdelke

Avtomehanična delavnica
LUDVIK RAJBAR

Murska Sobota

Trg zmage 1 Telefon št. 150

S pristno domačo kapljico, toplimi in mrzlimi jedili boste vedno vljudno in solidno postreženi

V HOTELU
„JERUZALEM“
IN V HOTELU
„PRLEK“
LJUTOMER

Prenočišča! Konkurenčne cene!

Delovna kolektiva obeh gostinskih obratov čestitata svojim gostom in strankam k Novemu letu in jim želita tudi v prihodnosti obilo uspehov

DELOVNI KOLEKTIV

ZADRUŽNEGA TRGOVSKEGA PODJETJA

„PLAVICA“
MURSKA SOBOTA

Poslovalnice:

MANUFAKTURA
ŽELEZNINA
SPECERIJA

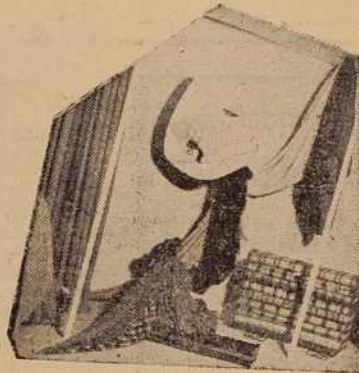
želi vsem svojim odjemalcem srečno in veselo Novo leto.

Tudi v novem letu 1956 boste vedno solidno in dobro postreženi s kakovostnim tekstilnim, galanterijskim in špecerijskim blagom

TRGOVSKEM DOMU

„ZARJA“
LJUTOMER

Ob novem letu 1956 Vam iskreno čestitamo z najboljšimi željami za srečo naših cenjenih odjemalcev

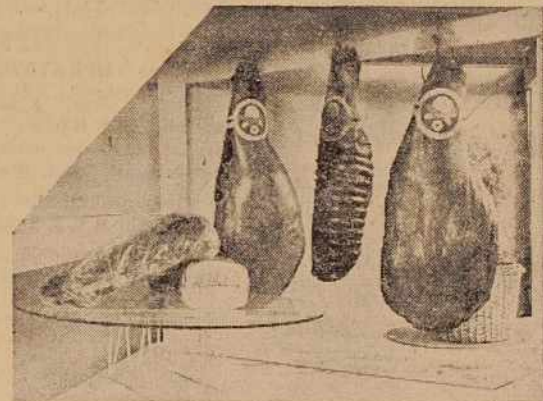
SOJIM CENJENIM GOSTOM SE PRIPOROČA

KAVARNA »MURA«

Murska Sobota

Svojim cenjenim odjemalcem in poslovnim strankam želi vse dobro v novem letu 1956

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE MESNIH IZDELKOV
MURSKA SOBOTA

Ce boste potrebovali pločevino, kemikalije, posodo ali druge železninske potrebščine, potem se vedno oglasite v trgovini

„ŽELEZNINA“
Gornja Radgona

in postreženi boste vljudno in solidno. Vskidar dobra izbira. Konkurenčne cene!

Ob novem letu pozdravljamo vse svoje cenjene stranke, odjemalce in poslovne prijatelje

KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„PRESKRBA“
Murska Sobota

želi svojim cenjenim strankam srečno in veselo Novo leto in še nadalje priporoča svojo postrežbo in kakovostno blago

Kakovostne pletarske izdelke, ki so se že uveljavili na domačem in tujem trgu, izdelujemo in prodajamo trgovinam in drugim cenjenim strankam. Svojim poslovnim prijateljem jih priporočamo tudi v novem gospodarskem letu 1956

„VRBA“
Murska Sobota

in jim želimo tudi v bodoče obilo uspehov pri socialistični graditvi in uveljavljanju družbenega upravljanja.

